

Høgskulen på Vestlandet

Masteroppgave

MASA645-MG-2023-VÅR-FLOWassign

Predefinert informasjon

Startdato:	02-06-2023 09:00 CEST	Termin:	2023 VÅR
Sluttdato:	16-06-2023 14:00 CEST	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Masteroppgave		
Flowkode:	203 MASA645 1 MG 2023 VÅR		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Kandidatnr.:	205
---------------------	-----

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	24462
----------------------	-------

Egenerklæring *: Ja
Jeg bekrefter at jeg har Ja
registrert
oppgavetittelen på
norsk og engelsk i
StudentWeb og vet at
denne vil stå på
vitnemålet mitt *:

Gruppe

Gruppenavn:	(Anonymisert)
Gruppenummer:	5
Andre medlemmer i gruppen:	Deltakeren har innlevert i en enkeltmannsgruppe

Jeg godkjenner avtalen om publisering av masteroppgaven min *

Ja

Er masteroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Ja, Helsefremmende miljø på sosiale medier

Er masteroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei

MASTEROPPGAVE

Hvordan oppleves digitale nabolag for unge med krysskulturell bakgrunn i Norge?

How are the digital neighborhoods experienced by young people with a cross-cultural background in Norway?

Erika Haugland

Master i Samfunnsarbeid

Institutt for velferd og deltaking

Veileder Rita Agdal

16. juni 2023

Forord

I dette forordet ønsker jeg å uttrykke min takknemlighet og anerkjennelse til de flotte ungdommene som stilte opp og bidro i fokusgruppe og intervju i forbindelse med denne masteroppgaven. Uten deres villighet til å dele tanker, perspektiver og erfaringer, ville ikke denne forskningen vært mulig. Jeg vil også takke deltakerne for deres tillit. Forskning kan være en sårbar prosess, og det krever tillit og mot å åpne seg og diskutere temaer. Jeg setter stor pris på deres deltakelse. Dere har gitt meg en unik innsikt i utfordringer, muligheter og perspektiver som unge krysskulturelle på sosiale nettverkssider.

Videre ønsker jeg å takke alle som bidro til planleggingen og gjennomføringen av fokusgruppe og intervju. En spesiell takk rettes til min veileder, Rita Agdal. Din faglige kompetanse har vært en inspirasjon for meg, og jeg er takknemlig for at du har veiledet meg gjennom utfordringene og mulighetene som dette forskningsprosjektet har presentert.

Jeg vil også rette en takk til mine medstudenter som har deltatt i diskusjoner og kunnskapsutveksling. Tusen takk for alle faglige dytt og gode avbrekk med lunsjpauser.

Til min kjæreste og familie vil jeg rette en spesiell takk. Deres støtte, forståelse og oppmuntring har vært en kilde til inspirasjon og styrke gjennom denne reisen. Deres tro på meg, har betydd mye for å kunne fullføre dette arbeidet.

Til slutt ønsker jeg å takke alle som har bidratt på ulike måter, både indirekte og direkte, til denne masteroppgaven. Tusen takk, alle sammen.

Sammendrag

Formål: Formålet med dette prosjektet er å undersøke hvilke opplevelser unge med krysskulturell bakgrunn har på sosiale nettverkssider, og hvordan disse opplevelsene henger sammen med analoge arenaer. Sosiale nettverkssider spiller i dag en stor rolle for unge knyttet til nettverk og selvutfoldelse, jeg ønsker derfor å utforske hvilken rolle sosiale nettverkssider spiller for unge krysskulturelle. Personer med krysskulturell oppvekst kan medbringe ressurser, dilemmaer, motstand og muligheter, som gjør det interessant å forske på opplevelsene deres knyttet til sosiale nettverkssider.

Problemstilling: Hvordan opplever unge med krysskulturell bakgrunn sosiale nettverkssider og hvilken rolle spiller analoge arenaer?

Metode: Gjennom kvalitativ metode ble det gjennomført en fokusgruppe med elementer av verkstedarbeid med 10 unge i alderen 16-18 år med krysskulturell bakgrunn. Det ble også gjennomført et oppfølgende intervju med én av deltakerne fra fokusgruppen. Datamaterialet ble analysert gjennom tematisk analyse hvor jeg dannet tre hovedtemaer som fungerte som grunnlag for funn og diskusjon. Funnene ble diskutert opp mot tidligere forskning og utvalgt teori: Erving Goffmans rolleteori og Pierre Bourdieu sitt teoretiske konsept habitus fra handlingsteori.

Funn: Analysen viser et endret forhold til sosiale nettverkssider hos ungdommene, blant annet gjennom å ta i bruk ulike plattformer og hvem disse plattformene var synlige for. De fleste deltakerne sa at de gikk fra å nesten aldri ta i bruk sosiale nettverkssider, til å bli avhengige av dem etter de flyttet til Norge. Funnene viste også hvordan samme handling kunne tolkes ulikt basert på landegrenser, og en bekymring knyttet til hva man burde og ikke burde dele på sosiale nettverkssider. Den økte bruken av sosiale nettverkssider syntes å føre med seg økt kroppspress og usikkerhet. Utover dette stod de fleste deltakerne frem med å ha erfart seksuell trakassering på nett. En deltaker la frem en teori knyttet til dette, at personer med mindre kjennskap til sosiale nettverkssider, lettere kan la seg lure, eksempelvis til å sende nakenbilder.

Nøkkelord: Krysskulturell, sosiale nettverkssider, opplevelser, rolleteori og habitus

Abstract

Purpose: The purpose of this project is to explore what experiences young people with a cross-cultural background have on social networking sites, and how these experiences are connected to analogue arenas. Social networking sites today, play a big role for young people connected to networks and self-expression. I therefore want to explore what role social networking sites play for cross-cultural young people. People with a cross-cultural upbringing can bring resources, dilemmas, resistance, and opportunities, which make it interesting to research their experiences related to social networking sites.

Issue of thesis: How do young people with a cross-cultural background experience social networking sites and what role do analogue arenas play?

Method: Using a qualitative method, a focus group with workshop elements was conducted with 10 young people aged 16-18 with a cross-cultural background. A follow-up interview was also conducted with one of the participants from the focus group. The data material was analyzed through thematic analysis from which I formed three main themes that served as the foundation for findings and discussion. The findings were discussed against previous research and selected theory: Erving Goffman's role theory and Pierre Bourdieu's theoretical concept habitus from theory of practice.

Findings: The analysis shows a changed relationship with social networking sites among the youths, including the use of different platforms and to whom these platforms were visible. Most of the participants said they went from hardly ever using social networking sites, to becoming addicted to them after moving to Norway. The findings also showed how the same action could be interpreted differently based on national borders, and a concern related to what one should and should not share on social networking sites. The increased use of social networking sites seemed to bring with it increased body pressure and insecurity. In addition to this, most of the participants came forward with having experienced sexual harassment online. One participant put forward a theory related to this, that people who are less familiar with social networking sites can more easily be tricked into, for example, sending nude photos.

Keywords: Cross cultural, social networking sites, experiences, role theory and habitus

Innholdsfortegnelse

SAMMENDRAG	3
ABSTRACT	4
1. INNLEDNING	6
1.1. BEGREPSAVKLARING: SOSIALE NETTVERKSSIDER ELLER SOSIALE MEDIER	6
1.1.1. DEFINISJONER PÅ ULIKE SOSIALE NETTVERKSSIDER	7
1.2. PROBLEMSTILLING OG FORSKNINGSSPØRSMÅL	8
1.3. RELEVANS FOR SAMFUNNSARBEID.....	9
1.4. MIN FORFORSTÅELSE	10
1.5. OPPGAVENS AVGRENSNINGER.....	12
1.6. OPPGAVENS VIDERE OPPBYGNING.....	13
2. KUNNSKAPSSTATUS PÅ FELTET	14
3. TEORETISK RAMMEVERK	17
3.1. ERVING GOFFMANS ROLLETEORI	17
3.2. PIERRE BOURDIEUS HABITUSKONSEPT	18
3.3. DRØFTING AV VALGTE TEORIER	20
4. METODE	21
4.1. VITENSKAPSTEORETISK STÅSTED.....	22
4.2. VALG AV METODE	22
4.3. FENOMENOLOGISK TILNÆRMING	23
4.4. INNSAMLING AV DATA	24
4.4.1. UTVALG AV DELTAKERE TIL FOKUSGRUPPE	24
4.4.2. FOKUSGRUPPE MED ELEMENTER AV VERKSTEDARBEID	26
4.4.2.1. PLANLEGGINGSFASEN	28
4.4.2.2. GJENNOMFØRINGSFASEN.....	29
4.4.3. OPPFØLGENDE INTERVJU.....	31
4.5. ANALYSE.....	34
4.6. FORSKNINGSETISKE HENSYN.....	36
4.7. KVALITETSKRITERIER	36
5. FUNN: HVA SIER DELTAKERNE OM SINE OPPLEVELSER I EN DIGITAL VERDEN?	38
5.1. ENDRET FORHOLD TIL SOSIALE NETTVERKSSIDER.....	38
5.1.1. AVHENGIGHET	40
5.2. SELVPRESENTASJON PÅ SOSIALE NETTVERKSSIDER	41
5.2.1. KROPPSPRESS OG SKJØNNHETSIDEALER.....	43
5.3. SKADELIGE FORHOLD PÅ SOSIALE NETTVERKSSIDER	45
6. DISKUSJON	47
6.1. ENDRET FORHOLD TIL SOSIALE NETTVERKSSIDER.....	47
6.2. SELVPRESENTASJON PÅ SOSIALE NETTVERKSSIDER	51
6.3. SKADELIGE FORHOLD PÅ SOSIALE NETTVERKSSIDER	53
7. AVSLUTTENDE REFLEKSJONER	53
LITTERATURLISTE	56
VEDLEGG	60
VEDLEGG 1: INVITASJON TIL Å DELTA I FOKUSGRUPPE.....	60
VEDLEGG 2: INFORMASJONSSKRIV OG SAMTYKKEERKLÆRING FOKUSGRUPPE	62
VEDLEGG 3: BESVARELSE PÅ POST-IT-LAPPER	63
VEDLEGG 4: INTERVJUGUIDE	70
VEDLEGG 5: INFORMASJONSSKRIV OG SAMTYKKEERKLÆRING OPPFØLGINGSINTERVJU	75

1. Innledning

Min masteroppgave handler om unge med krysskulturell bakgrunn og sosiale nettverkssider. Studien inngår i et prosjekt med oppstart i 2020 kalt «Helsefremmende miljø på sosiale medier» med Rita Agdal som prosjektleder. Formålet med min masteroppgave innad i prosjektet, er å belyse hvilke opplevelser unge med krysskulturell bakgrunn har på sosiale nettverkssider (SNS). Utover dette, ønsker jeg å få innsikt i hvordan digitale og analoge arenaer henger sammen og gjensidig påvirker hverandre.

Tittelen på masteroppgaven min er inspirert av en artikkel fra 2019 som refererer til sosiale medier som å ta del i digitale nabolag (Stevens et al., 2019). Stevens m.fl. sier at vi deltar i og eksponeres for samfunn, grupperinger og aktiviteter digitalt, som på mange måter speiler fysiske nabolag (s. 74). Målgruppen for deltakere til studien har vært krysskulturelle unge. Krysskulturelle er definert som personer som har levd med eller lever med regelmessig påvirkning fra to eller flere kulturer i en betydelig del av oppveksten sin (Salole, 2018, s. 46). Salole (2018) sier også at en krysskulturell oppvekst kan medbringe både ressurser og dilemmaer, motstand og muligheter (s. 44). Barn og unge med krysskulturell bakgrunn kan ha særlig interesse av å delta i fellesskap med ulike kulturelle normer og utgjør derfor en interessant gruppe (Agdal et al., 2022, s. 224). I en stadig skiftende globalisert verden, vil mange som vokser opp i Norge betrakte kulturelle motsetninger som en helt vanlig del av oppveksten. Medietilsynet (2022) viser også til at ungdommers online-liv og offline-liv er koblet sammen og påvirker hverandre (s. 6). Jeg ønsker derfor å erverve mer kunnskap om hvordan personer som er krysskulturelle, erfarer sosiale forhold på og av nett.

1.1. Begrepsavklaring: Sosiale nettverkssider eller sosiale medier

Jeg vil i denne delen forklare hvordan jeg tar i bruk begrepene *sosiale nettverkssider* og *sosiale medier* gjennom studien. Ifølge Boyd & Ellison (2007) er sosiale nettverkssider (SNS) nettbaserte tjenester som gir brukere muligheten til å opprette en delvis eller helt offentlig profil innenfor en bestemt plattform og ha oversikt over andre brukere de har en forbindelse med (s. 211). Et kjennetegn ved sosiale nettverkssider er at brukere får artikulere og synliggjøre sine sosiale nettverk (Boyd & Ellison, 2007, s. 211). På Store norske leksikon defineres sosiale medier som «nettsider og apper som tilrettelegger for å skape og dele innhold, og å delta i sosiale nettverk» (Enli & Aalen, 2023). Boyd & Ellison (2007) sin

definisjon av sosiale nettverkssider er smalere enn definisjonen av sosiale medier, og refererer til nettverkssider som er utviklet for å hjelpe brukere med å bygge sosiale relasjoner (s. 211). Eksempler på sosiale nettverkssider inkluderer Facebook, Snapchat og TikTok. Dette er tre av flere sosiale nettverkssider som vil bli nevnt i min studie med deltakerne, disse vil bli nærmere redegjort for i delkapittel 1.1.1.

Begrepene *sosiale nettverkssider* og *sosiale medier* vil bli brukt om hverandre i denne oppgaven. Begrepet sosiale nettverkssider er et faglig begrep, jf. definisjonen over, mens deltakerne i studien er mer kjent med og bruker begrepet sosiale medier i sin daglige kommunikasjon. Det faglige begrepet kan også kalles et etisk begrep, og deltakernes et emisk begrep (Eriksen, 2021, s. 48-49). Sosiale medier er begrepet jeg valgte å benytte i min interaksjon med deltakerne. Begge begrepene refererer til plattformer som brukes for å kommunisere og dele innhold med andre på nett. Likevel bruker jeg det faglige begrepet sosiale nettverkssider, når jeg er spesifikk, samtidig som det dekker et smalere omfang plattformer enn hva sosiale medier kan gjøre. Et emisk begrep har ofte ikke en like klar definisjon som etiske begreper, da de siste er utviklet for å være presise (Eriksen, 2021, s. 48-49).

1.1.1. Definisjoner på ulike sosiale nettverkssider

Jeg vil her kort redegjøre for de ulike sosiale nettverkssidene som ble mest omtalt og brukt av deltakerne i studien.

WhatsApp ble lansert i 2009 og begynte som et alternativ til SMS. Produktet støtter en rekke medier som bilder, videoer, tekst, dokumenter, posisjon og til å ringe. Over to milliarder mennesker i over 180 land bruker WhatsApp, som er et ordspill på «What's up», på norsk «Hva skjer?» (WhatsApp, u.å.).

Instagram ble lansert i 2010 og har internasjonalt over en milliard aktive brukere. I Norge var det per 2020 over 2.5 millioner brukere av Instagram. Plattformen er skapt for å dele bilder og videoer, men den har også meldingsfunksjoner (Abrahamsen, Dvergsdal & Askheim, 2023).

Snapchat ble lansert i 2011 og er en meldingstjeneste der man kan dele videoer, bilder eller sende meldinger. På denne tjenesten er videoene og bildene kun tilgjengelig i en kortere periode (Abrahamsen, 2023).

TikTok ble lansert i 2016 og er et sosialt nettverk hvor brukere i hovedsak kan dele korte videoer, men her er også direktesendinger og meldinger. Per 2021 var det registrert én milliard brukere globalt (TikTok, u.å).

1.2. Problemstilling og forskningsspørsmål

Fordi det foreløpig er lite forskning på hvordan det å ha krysskulturell bakgrunn påvirker deltakelse på sosiale nettverkssider og hvordan dette henger sammen med livet på analoge arenaer, har jeg valgt følgende problemstilling:

Hvordan opplever unge med krysskulturell bakgrunn sosiale nettverkssider og hvilken rolle spiller analoge arenaer?

Herunder følger det to forskningsspørsmål:

- 1) Hvilke forhold påvirker deres deltakelse på sosiale nettverkssider?
- 2) Hvordan er deres digitale og analoge arenaer koblet sammen?

Sosiale nettverkssider (SNS) tiltrekker seg økende oppmerksomhet fra akademiske forskere de senere årene (boyd & Ellison, 2007, s. 210). boyd & Ellison (2007) har forsket på feltet og argumenterer for at det er nødvendig med mer forskning om SNS knyttet til samfunnsmessige og kulturelle faktorer (s. 224). Forfatterne uttrykker et ønske om rikere etnografisk forskning på populasjoner som er vanskeligere tilgjengelige. De skriver også at SNS er en situasjon i rask endring hvor vi har en begrenset forståelse for hvem som bruker og ikke bruker disse sidene, hvorfor og til hvilke formål. boyd & Ellison (2007) uttrykker også at det er en mangel på forskning på dette området utenfor USA (s. 224). Derfor ønsker jeg å tilføye mer data til denne forskningen, ved å inkludere populasjonen unge krysskulturelle i Norge og utforske deres bruk av sosiale nettverkssider.

1.3. Relevans for samfunnsarbeid

Sosiale nettverkssider er en arena for ulike former for deltakelse og mobilisering (Agdal et al., 2022, s. 222), blant annet gjennom å være en stadig viktigere plattform for kommunikasjon og selvtutfoldelse. Som nevnt innledningsvis, refererer en artikkel fra 2019 til sosiale medier som å ta del i «digitale nabolag» og viser til at vi deltar i og eksponeres for ulike grupperinger, samfunn og aktiviteter på nett, som på mange måter speiler fysiske nabolag (Stevens et al., 2019, s. 74). SNS har også gitt en helt ny dimensjon til nettverksbygging i nærmiljøet. Temaet mitt er sterkt knyttet til nettverk eller nettverksdannelse, og dette er også viktig innenfor samfunnsarbeid. Nettverksbygging går ut på å skape og samarbeide med definerte samfunnsgrupper for å oppnå spesifikke mål, noe som står sentralt i samfunnsutviklingsarbeid (Twelvetrees, 2017, s. 15). Twelvetrees (2017) sier at samfunn kan være av geografisk natur, et interessebasert samfunn eller et virtuelt samfunn (s. 4-5).

Jeg tar også utgangspunkt i folkehelse, hvor også det digitale rommet er ansett som en setting eller en arena (Stark et al., 2022). Digitale teknologier innlemmes i økende grad i personers daglige livsmiljøer som skoler, fritidsaktiviteter og helsetjenester. Disse settingene spiller en avgjørende rolle for helsefremming og forebygging ettersom de påvirker menneskers helse (Stark et al., 2022). Blant ungdom er sosiale nettverkssider som Instagram, populære plattformer for sosial interaksjon og kan derfor betraktes som «nye settinger» som kan brukes til helsefremmende arbeid (Loss et al., 2014, s. 161). Sosiale nettverkssider kan gi et rom for å komme i kontakt med andre og uttrykke seg, som på denne siden kan være positivt for helsen. Men, det kan også utsette dem for nettmobbing, trakassering og andre former for overgrep på nett. Medietilsynet (2022) viser til at unge i alderen 16-20 år opplever mer enn 6 ganger så mange hatefulle ytringer på nettet enn den generelle befolkningen (s. 4).

En kunnskapsoppsummering fra i fjor: *Digital Health Promotion and Prevention in Settings: Scoping Review* inkluderer sosiale medier som en (digital) setting (Stark et al., 2022).

Artikkelen sier også at det er et behov for mer forskning for å lykkes med å implementere digitale teknologier for å oppnå helsefremming i miljøer (Stark et al., 2022). Setting-tilnærmingen har røtter fra «WHO Health for All strategy», og mer spesifikt «Ottawa Charter for Health Promotion» (World Health Organization, u.å.). Nøkkelprinsipper for sunne settinger inkluderer ifølge World Health Organization: samfunnsdeltakelse, partnerskap, myndiggjøring (empowerment) og rettferdighet (World Health Organization, u. å.). En artikkel skrevet av Axel Bruns (2015) drøfter hvordan sosiale medier gir muligheter for å

engasjere seg i offentlige diskusjoner og hvordan de kan bidra til en større grad av deltakelse og inkludering i samfunnsdebatten. Denne deltakelsen kan ifølge medietilsynet stå i fare dersom en har negative erfaringer på nett, noe som kan føre til at personer ikke deltar i offentlige samtaler, som igjen kan skade demokratiet (Medietilsynet, 2022, s. 1). Hutchinson sier også at samfunnsarbeid vil bli forstått på forskjellige måter i ulike kontekster, men at det handler om å sette individuelle problemer inn i en samfunnsmessig kontekst (Hutchinson, 2022, s. 14-16). Eksempelvis som i tilfellet med mobbing, problemet har konsekvenser som går utover den enkelte person da det kan skade demokratiet. De som opplever mobbing på digitale arenaer og holder det for seg selv, kan la være å bruke stemmene sine i analoge arenaer. På denne måten blir ikke alle stemmer hørt, og det er et samfunnsproblem.

I dag lever vi i en digital tidsalder der sosiale nettverkssider spiller en stor rolle i hverdagen til unge. Med digital tidsalder, refererer jeg til den nåværende tidsperioden, hvor teknologi og spesielt digitale verktøy spiller en viktig rolle i mange aspekter av våre liv. Dette inkluderer hvordan vi kommuniserer, hvordan vi konsumerer vår informasjon, hvordan vi utfører arbeid og hvordan vi forholder oss til hverandre og verden rundt oss. Sosiale nettverkssider brukes til å opprettholde relasjoner med kjente, og tilbyr muligheter for sosialt samvær. Ved å undersøke opplevelsene til unge med krysskulturell bakgrunn sin bruk av SNS, kan vi få innsikt i styrker og utfordringer som kan plasseres inn i en samfunnsmessig kontekst. Dette kan eksempelvis handle om ferdigheter unge har til å navigere seg gjennom ulike rolleforventninger og normer på skolen, i hjemmet, på sosiale nettverkssider med mer. Som nevnt i avsnittet om folkehelse, kan det også være hensiktsmessig å undersøke hvilke områder som kan styrkes i forhold til unge med krysskulturell bakgrunn på sosiale nettverkssider.

1.4. Min forforståelse

Jeg har en forforståelse som er påvirket av personlige erfaringer fra oppdragelse og livserfaringer, teoretisk kunnskap jeg har tilegnet meg gjennom studier, samt praktisk kunnskap jeg har lært gjennom praksis- og arbeidserfaringer. Forforståelse er bagasjen vi bærer med oss inn i forskningsprosjektet, og den påvirker hvordan vi samler, leser og tolker data gjennom hele prosjektet (Malterud, 2017, s. 44). Bagasjen kan enten være en styrke og støtte for prosjektet, eller en tung bær som hindrer oss i å se det som skjer rundt oss. Malterud (2017) beskriver forforståelse som ryggsekken vi tar med oss inn i prosjektet før det starter (s.

44). Min forforståelse er preget av at jeg har en bachelor i sosialt arbeid og pågående master i samfunnsarbeid. Utover dette har jeg arbeidet innenfor helse. Min teoretiske og praktiske kunnskap har gitt meg verdifulle erfaringer knyttet til samhandling med mennesker i ulike livssituasjoner, noe som kan gi meg en større forståelse og empati for mennesker med forskjellige bakgrunner.

I min studie fokuserer jeg på deltakernes opplevelser på sosiale nettverkssider. Det er viktig for meg å være klar over min egen forforståelse når det gjelder dette temaet. Selv om det er vanskelig å ikke ha noen tanker rundt et fenomen, er jeg nødt til å unngå å la min forforståelse styre eller påvirke forskningsprosessen. Ofte kan vår forforståelse og våre personlige erfaringer være den viktigste motivasjonskilden til å starte forskning innenfor et felt eller et tema. Jeg er oppvokst i en storby i Norge, hvor mange av mine jevnaldrende er krysskulturelle. Mine personlige erfaringer har gitt meg en forforståelse om at personer med ulik bakgrunn kan ha forskjellige opplevelser knyttet til deltakelse på sosiale nettverkssider. Dette kan for eksempel omhandle hva disse personene anser som akseptabelt å dele med andre og hva som er tabu. Jeg har også observert personer i mitt liv med krysskulturell bakgrunn holde kontakt med familie og venner fra hjemlandet gjennom sosiale nettverkssider, og at dette kan medbringe ulike følelsesmessige fordeler eller ulemper. En kan bli glad av å holde kontakt med familie og kjære, samtidig som det for enkelte kan spille på samvittigheten og gi en følelse av savn.

Jeg har også en forforståelse knyttet til sosiale nettverkssider. Selv er jeg bruker av flere plattformer som Facebook, Snapchat og Instagram. Jeg bruker sosiale nettverkssider for å holde kontakt med familie og venner, delta i fellesskap og å bli oppdatert på livshendelser. Dette kan føre til at jeg ser på sosiale nettverkssider som en viktig arena for å utvide og opprettholde sosiale relasjoner. Det er ikke sikkert at deltakerne i prosjektet mitt vil dele dette positive synet om sosiale nettverkssider med meg, og jeg må forsøke å legge vekk mine personlige tanker rundt sosiale nettverkssider så ikke dette preger samtaler eller diskusjoner med deltakerne.

1.5. Oppgavens avgrensninger

Som det vil komme frem senere i teksten, har jeg vært i kontakt med 10 personer med en krysskulturell oppvekst knyttet til dette masterprosjektet. Felles for dem er at de har kommet til Norge for 1-5 år siden. Jeg velger likevel å benytte meg av begrepet «krysskulturell» om disse unge menneskene med en oppvekst preget av flere kulturer, fremfor andre begreper som innvandrerbakgrunn eller etniske minoriteter. Ifølge Salole (2018) er mange betegnelser anvendt om krysskulturelle barn og unge, fremmedgjørende og misvisende, og legger frem at det er problematisk med merkelapper og grupperinger (s. 35-36). Begrepet «krysskulturell» fokuserer som sagt på en persons erfaring med og eksponering for forskjellige kulturer (Salole, 2018, s. 46), og det inkluderer ikke bare personer som har innvandret til et nytt land eller tilhører en etnisk minoritet. Begrepet er mer dekkende og tar hensyn til personer som har vokst opp i en kultur som er forskjellig fra majoritetskulturen i det landet de befinner seg i, og som kan ha blitt utsatt for ulike kulturelle påvirkninger gjennom sin oppvekst (Salole, 2018, s. 38-39).

Salole (2018) viser til flere subgrupper eller underkategorier når det gjelder krysskulturelle barn og unge, her finner man blant annet unge som har innvandret selv eller som har hatt foreldre som har innvandret (s. 38-39). Selv om mine deltakere endte med å være personer som har innvandret selv til Norge, velger jeg å ikke benytte dette begrepet ettersom «innvandrerbakgrunn» kan ha en negativ konnotasjon og kan føre til stereotyper og fordommer. Det samme gjelder begrepet «etniske minoriteter», som kan gi inntrykk av at disse personene er en homogen gruppe med felles kultur og erfaringer. Krysskulturelle barn og unge er ingen homogen gruppe og inneholder mange nyanser og individuelle erfaringer (Salole, 2018, s. 39-40). Å bruke begrepet «krysskulturell» kan derfor være mer presist og inkluderende når man ønsker å beskrive en persons erfaring med og eksponering for ulike arenaer med ulike normer.

Selv om jeg benytter begrepet krysskulturell, vil jeg ikke bruke begrepet kultur som forklaringsmodell i min diskusjon av ungdommenes opplevelser. I oppgaven min vil jeg bare bruke begrepet kultur når ungdommene selv nevner at deres opplevelser omhandler kultur, når dette er noe selvskrevet (emisk). Derfor vil det være tydelig i oppgaven min at jeg skriver om kultur når ungdommene selv snakker om det, mens jeg i mine diskusjoner vil se på dette i samsvar med mitt teoretiske rammeverk der mennesker lærer atferd eller trer inn i roller gjennom ulike former for samhandling gjennom ulike arenaer, jf. Goffman og Bourdieu.

Jeg vil også være konsekvent om å referere til ungdommene som har deltatt i prosjektet, som deltakere, fremfor andre betegnelser som eksempelvis informanter. Empowerment er et begrep vi benytter i samfunnsarbeid hvor man har et positivt syn på mennesket som aktivt og handlende (Hutchinson, 2022, s. 21), av denne årsak er det naturlig å bruke begrepet deltaker som er i tråd med verdiene i samfunnsarbeid og viser til at ungdommene er aktive og handlende i situasjonen.

På grunn av oppgavens størrelse og tidsmessige begrensninger har jeg avgrenset oppgaven knyttet til antall deltakere og variasjon i deltakere. Det er samlet inn data fra 10 ungdommer i alderen 16-18 år. Her er det gjort en avgrensning i forhold til at deltakerne må ha en krysskulturell bakgrunn og være ungdommer. Jeg ønsket en ung målgruppe, ettersom ungdom ofte er tidlige brukere av nye teknologier og sosiale medier, og kan dermed være representanter for trender og endringer på disse plattformene. Dersom jeg hadde hatt mer tid og større omfang på oppgaven, hadde det vært spennende å inkludere flere deltakere fra ulike områder eller eventuelt etnisk norske ungdommer for å se på eventuelle likheter eller forskjeller i uttalelsene.

1.6. Oppgavens videre oppbygning

Kapittel 2 viser kunnskapsstatus på feltet gjennom fire utvalgte forskningsartikler som er relevante for min studie.

Kapittel 3 presenterer det teoretiske rammeverket til oppgaven. Jeg vil i dette kapittelet presentere Erving Goffman sin rolleteori og Pierre Bourdieu sitt teoretiske konsept habitus fra handlingsteori. Jeg vil deretter drøfte valgte teorier opp mot forskningstema og faget samfunnsarbeid.

Kapittel 3 vil gjennomgå studiens metodevalg og vitenskapsteoretisk ståsted. Jeg presenterer valgte kvalitative metoder, utvalg av deltakere, gangen i datainnsamlingen og valgt analyse. Strukturen på dette kapittelet vil følge datainnsamlingsprosessen kronologisk sammen med valg og refleksjoner.

Kapittel 4 er en presentasjon av resultatene som er samlet inn, hvor jeg setter søkelys på tre overordnede temaer som jeg har valgt ut gjennom tematisk analyse. Dette kapitlet skaper grunnlaget for diskusjonsdelen i kapittel 5.

Kapittel 5 diskuterer funnene opp mot valgt teori, utvalgte forskningsartikler og ser på funnene i lys av samfunnsarbeid. Dette er også basert på selvstendig drøfting, andre forskere kunne fokusert på andre aspekter eller sett resultatene på en annen måte.

Kapittel 6 er et oppsummerende kapittel over hva som er funnet ut og gjort i prosjektet sammen med avsluttende refleksjoner rundt prosessen og veien videre.

2. Kunnskapsstatus på feltet

I dette delkapitlet vil jeg presentere fire utvalgte artikler som har bidratt innen forskningsfeltet om unge med krysskulturell bakgrunn og sosiale nettverkssider. Heller enn å gjennomgå alle artikler jeg fant, så velger jeg noe som gir en bakgrunn for mitt valg av vinkling, og altså ikke en fullstendig oversikt over forskningsfeltet. Artiklene jeg vil presentere fokuserer på vilkårene for deltakelse, selvpresentasjon og relasjoner på og av nettet for personer med krysskulturell bakgrunn, også omtalt som etniske minoriteter eller innvandrere i noen av forskningsartiklene. Teksten av Agdal, Sakariassen og Spjeldnæs (2022) som jeg vil vise til, ble fremvist sammen med andre forskningsprosjekter på Høgskulen høsten 2022, og det var slik denne studien først ble introdusert for meg. Jeg benyttet meg av litteratursøk for å finne tidligere forskning på feltet og søkte i databasene Oria og GoogleScholar i desember 2022 til februar 2023. Jeg begrenset søket ved at artiklene måtte være fagfelleverderte, utgitt innen de siste 20 årene og være på engelsk eller skandinavisk språk. I søket inkluderte jeg to faktorer som måtte være til stede: en ung målgruppe med krysskulturell bakgrunn og at forskningen omhandlet sosiale nettverkssider.

Agdal, Sakariassen og Spjeldnæs (Agdal et al., 2022, s. 221) har gitt et bidrag til diskusjonen om unge kvinner med innvandrerbakgrunns vilkår for deltakelse på sosiale nettverkssider. Unge kvinner med innvandrerbakgrunn kan blant annet ha opplevd ulike utfordringer knyttet til sosial kontroll og forståelse av ære, som gjør det interessant å få innblikk i deres forståelser og erfaringer. Studien deres bruker perspektivene til Paulo Freire som er anerkjent innenfor

samfunnsarbeid, og ser på SNS knyttet til Freire sin kritiske dialog, empowerment og handlingsfellesskap. Utover dette tar studien i bruk danah boyd og Robert Putnam for å se på deltakelse. boyd sin forskning om sosiale nettverkssider undersøker deltakelse på SNS og beskriver deltakerne som handlingsdyktige. Robert Putnam om vilkår for deltakelse kobles til sosial kapital, hvor Putnam snakker om *bonding*, *bridging* og *linking*. Bånd knyttes mellom personer eller grupper kjennetegnet av likheter eller homogenitet. Brobygging er den kontakten med andre utenfor nettverket hvor deltakerne ligner hverandre, som ikke er preget av homogenitet. Lenkende (*linking*) er en videreutvikling av broer, her handler det om relasjoner mellom innbyggere og institusjonaliserte maktstrukturer. Studiens funn viste utfordrende vilkår og maktstrukturer som kan påvirke mulighetene for deltakelse. Bidraget understreker betydningen av å bevisstgjøre personer om deres vilkår for deltakelse på sosiale nettverkssider, slik at de kan ta grep for å forbedre dem (Agdal et al., 2022, s. 221-241).

Artikkelen «Social Network Site Usage and Personal Relations of Migrants» av Damian og Ingen (2014) undersøker hvordan sosiale nettverkssider påvirker personlige relasjoner blant migranter i Nederland (s. 640). Studien deres viser at migranter som bruker sosiale nettverkssider oftere, har flere personlige relasjoner og et større sosialt nettverk enn dem som bruker det sjeldnere (s. 646-648). Artikkelen diskuterer også muligheter og begrensninger med sosiale nettverkssider som verktøy for å bygge personlige relasjoner blant migranter og peker på betydningen av å forstå hvordan sosiale nettverkssider kan påvirke migranternes sosiale nettverk (s. 648-649). Selve studien argumenterer for at sosiale nettverkssider kan ha en positiv innvirkning på å utvide og opprettholde sosiale nettverk både i vertslandet og hjemlandet, som igjen kan påvirke livene deres og gi dem økt trivsel i hverdagen (Damian & Ingen, 2014, s. 648-649).

En annen nederlandsk studie, «Bridging or bonding? Relationships between integration and media use among ethnic minorities in the Netherlands» (Peeters & D'haenens, 2005), undersøker sammenhengen mellom integrering og mediebruk blant etniske minoriteter. Studien presenterer konseptene «bridging» og «bonding», på norsk brobygging eller bånddannelse. Dette perspektivet, med bridging og bonding er også brukt i studien til Agdal, Sakariassen og Spjeldnæs, som bygger på Robert Putnam sin beskrivelse av sosial kapital (Agdal et al., 2022, s. 225-226). Peeters og D'haenens (2005) forklarer at gjennom brobygging kan etniske minoriteter etablere forhold på tvers av ulikheter, mens en gjennom bånddannelse forsterker eksisterende forhold og identiteter (s. 201). Forskerne tar i bruk disse

konseptene for å beskrive hvordan mediebruk kan bidra til både å utvide og begrense etniske minoriteters sosiale nettverk og samhandling med majoritetsbefolkningen (s. 203-205). Resultater fra studien viser at etniske minoriteter i Nederland har en tendens til å benytte sosiale nettverkssider rettet mot deres egne kulturelle grupper, som igjen kan bidra til å forsterke eksisterende kulturelle identiteter. De fant derimot at dersom integreringsnivået til etniske minoriteter er høyt, er de mer sannsynlig å bruke SNS som brobyggende plattformer for å etablere kontakt med mennesker utenfor ens kulturelle gruppe (Peeters & D'haenens, 2005, s. 216-228).

En annen artikkel jeg vil bringe til lys, er artikkelen «I could well have said I was Norwegian but nobody would believe me: Ethnic minority youths' self-representation on social network sites» (Mainsah, 2011). Denne studien undersøker hvordan unge med krysskulturell bakgrunn representerer seg selv på sosiale nettverkssider (s. 179). Studien, som ble utført i Norge, viser at mange av ungdommene opplevde utfordringer med å representere sin kulturelle bakgrunn og identitet på en autentisk måte. Noen av ungdommene følte seg tvunget til å tilpasse seg en dominant kultur for å bli akseptert av majoritetsbefolkningen (s. 189-190). Selve dataen er innsamlet materiale fra utvalgte individuelle profiler på sosiale nettverkssider av ungdom mellom 16-20 år. Her er både bilder og tekst blitt analysert knyttet til ungdommens selvpresentasjon og hvorvidt deres kulturelle identitet ble presentert (Mainsah, 2011, s. 182-183).

Disse fire artiklene har lagt frem hvordan sosiale nettverkssider kan påvirke unge med krysskulturell bakgrunn sin tilhørighet og integrering både online og offline. Artiklene kan bidra til å forstå hvordan bruken av sosiale nettverkssider kan påvirke sosiale relasjoner og nettverk, og viser til at SNS kan være et viktig verktøy for å bygge og opprettholde personlige relasjoner. Videre, kan dette ha en positiv innvirkning på deres tilpasning og integrering i samfunnet. Utover dette gir artiklene innsikt i ulike vilkår for deltakelse på sosiale nettverkssider og hvordan dette henger sammen med deres opplevelser i det fysiske samfunnet. Forskingen viser også hvordan personer med krysskulturell bakgrunn presenterer seg selv og mulige årsaker til denne presentasjonen.

3. Teoretisk rammeverk

I dette kapittelet vil jeg presentere det teoretiske rammeverket mitt, som bygger på Erving Goffmans rolleteori og Pierre Bourdieu sin handlingsteori. Jeg vil gi en oversikt over deres teoretiske ståsted og begreper jeg velger å inkludere i min drøfting. I tillegg vil jeg diskutere kritikk av deres teorier og forklare hvorfor jeg fremdeles velger å benytte meg av dem.

Årsaken til at jeg velger å bruke disse to teoriene, er en forventning om at disse teoriene kan bidra til økt forståelse for hvilke roller ungdommene trer inn i, både på og av nettet og hvorfor de handler slik de gjør.

En teori er viktig i forskning fordi den kan hjelpe forskeren med å få en dypere forståelse eller nye perspektiver på en problemstilling. Det er også viktig å vurdere hvordan en teori eller et konseptuelt rammeverk kan påvirke forskningen. Som Anfara (2008) påpeker, bør teori brukes kritisk. Hun legger frem at teori kan avdekke nye perspektiver, men også skjule ved å prioritere noen forståelser fremfor andre (Anfara, 2008, sitert i Leeming, 2018, s. 673).

3.1. Erving Goffmans rolleteori

Erving Goffman (1992) argumenterte i sin teori om selvpresentasjon at når vi interagerer med andre, er det viktig å etablere en forståelse av hva slags situasjon det er og hvilken del av vår personlighet vi og andre deltakere skal vise (s. 8). Han var spesielt opptatt av hvordan individer presenterer seg selv i ulike situasjoner og spiller ut en rolle basert på regler, forventninger eller normer som gjelder for settingen. En rolle blir definert som «på forhånd fastlagte handlingsmønstre som utfolder seg under en opptreden, og som kan presenteres eller spilles også ved andre anledninger» (Goffman, 1992, s. 22). På sosiale nettverkssider så vel som på analoge arenaer, befinner man seg i roller hvor man må forholde seg til de sosiale rammene som gjelder.

Goffman (1992) skiller mellom å på den ene siden, ta på seg en rolle og fremstå som troverdig i den - altså å tro på rollen man befinner seg i. Og på den andre siden, å ikke fremstå som troverdig i rollen og dermed fremstå som kynisk. En person som fremstår som kynisk kan utnytte situasjonen til å manipulere publikum for egen vinning, men det er ikke alle kyniske opptredener som har som mål å lure publikum i egeninteresse (s. 24-25). Goffman deler også rollepresentasjoner inn i fronstage-atferd og backstage-atferd. Frontstage-atferd kan være en

fasadeforestilling, hvor en person bruker uttryksmidler av en generell eller fastlagt type for å fremstå på en bestemt måte under opptreden (s. 27). Backstage-atferd er derimot det som skjer bak scenen, eller det som skjer «bak kulissene» (Goffman, 1992, s. 96).

Frontstage (fasadeforestillingen), slik beskrevet av Goffman, består av både kulisser og en personlig fasade (Goffman, 1992, s. 27). Kulissene dreier seg om selve scenearrangementet som skal formidle noe og er faste deler av en fasade. Det kan være innredning, møbler eller andre elementer som utgjør scenearrangementet. Personlig fasade refererer til uttrykkene fra personen som opptrer, dette kan være kjønn, antrekk, rasemessige kjennetegn, alder, holdning og lignende. Personlig fasade kan deles inn i både det «ytre» (appearance) og «manerer» (manner), hvor det ytre reflekterer personens sosiale status og manerer gir en indikasjon på den interkasjonsrollen personen ønsker å spille i denne situasjonen (Goffman, 1992, s. 27-29). Backstage er området bak scenen, hvor den opptredende kan slappe av og falle ut av rollen. Her kan man ha en adferd som man ellers ville undertrykt eller som ikke ville vært akseptert av et publikum (Goffman, 1992, s. 97-106). Det kan eksistere frontstage og backstage områder både på digitale og analoge arenaer. Eksempelvis vil noen føle at de kan trekke seg tilbake og være seg selv på nett mens de i hjemmet har visse forventninger å leve opp til, eller motsatt hvor området bak scenen blir i hjemmet mens de på digitale arenaer forsøker å fremstå på en bestemt måte. Det kan altså være frontstage og backstage områder både på digitale og analoge arenaer, og det må ikke være enten-eller, du kan ha frontstage og backstage områder på begge arenaer. Dette varierer fra person til person, avhengig av hvordan de ønsker eller føler de må eller kan opptre i ulike setninger.

3.2. Pierre Bourdieus habituskonsept

Erving Goffman sin rolleteori og Pierre Bourdieu sitt teoretiske konsept habitus som jeg vil presentere i denne delen, har visse likhetstrekk og kan komplementere hverandre i forskning. Begge teoretikerne er opptatt av læring gjennom deltakelse på sosiale arenaer og samhandling med andre. Goffman setter søkelys på hvordan individer tar på seg og spiller ut ulike sosiale roller avhengig av kontekst. Bourdieu, på den annen side, beskriver hvordan individer sin oppførsel påvirkes av deres tidligere erfaringer og deres posisjon i samfunnet. Begge teorier, rolleteori og handlingsteori, forklarer hvordan ulike forhold påvirker mennesker og deres oppførsel. Bourdieu vektlegger den sosiale og kulturelle kapitalen som påvirker personers

handlinger, mens Goffman understreker betydningen av forventninger og sosiale normer. Bourdieu har stort søkelys på makronivå, mens Goffman har et søkelys på mikronivå. Samlet kan man hevde at Goffmans rolleteori og Bourdieus teoretiske konsept habitus er komplementære og utfyller hverandre i forskning. Herfra vil jeg forklare hva som menes med habitus:

Bourdieu sitt teoretiske konsept habitus er komplekst og tett sammenvevd med begrepene kapital og felt (Aakvaag, 2008, s. 151-157). Bourdieu (1980/1990) poengterte at mennesker formes av sitt oppvekstmiljø, og oppvekstmiljøet varierer for mennesker med ulike sosiale bakgrunner (s. 53-56). Jeg vil derfor kort definere begrepene felt og kapital, da det er vanskelig å forstå habitus uten disse. Aakvaag (2008) gir en kjapp innføring i Bourdieu sine teorier og feltbegrepet. Feltbegrepet beskriver de sosiale arenaene der praksis finner sted, og det sosiale feltet defineres ut fra bestemte former for kapital (Aakvaag, 2008, s. 155). Bourdieu anså hver enkeltes klasseposisjon som avhengig av dette. Han skilte mellom tre former for kapital; den første er økonomisk kapital, som er summen av de materielle godene en person besitter. Den andre er kulturell kapital som dreier seg om å ha tilegnet seg og mestret de dominerende kulturelle kodene i samfunnet. Den tredje er sosial kapital, hvor en ser på tilgang til sosiale nettverk og medlemskap i grupper (Aakvaag, 2008, s. 152-153). Forskjellige tankemåter viser seg som habitus gjennom omgang med materielle, kulturelle og sosiale omgivelser (Bourdieu, 1959/1995, s. 34-37). Sosial kapital utforsker tilgangen til sosiale nettverk, og er derav relevant innenfor mitt tema som utforsker opplevelsene til ungdommer på sosiale nettverkssider. Utover dette, er kulturell kapital relevant for målgruppen min som kan vokse opp med ulike forventninger, normer og verdier å forholde seg til i et nytt land.

Habitus, som definert av Bourdieu (1980/1990), er en historie som er kroppsliggjort og påvirker måten vi oppfatter, handler og vurderer (s. 56). Dette konseptet forklarer hvordan våre omgivelser i barndommen påvirker våre handlingsmønstre. Erfaringer fra fortiden kan aktivt påvirke vår fremtid ved å reaktivere handlingsmønstre som ble lært i lignende situasjoner. Fortidens historie fungerer som en form for akkumulert kapital, som skaper historie basert på tidligere erfaringer. På grunn av dette kan vaner være vanskelige å endre, men det er likevel mulig (Bourdieu, 1980/1990, s. 53-56). Bourdieu (1980/1990) benytter begrepet «disposisjoner» om måten vi er og handler på. Med dette menes tendenser eller en

sedvanlig tilstand som ofte ligger underbevisst for oss og påvirker måten vi er på og hva vi gjør (s. 53-56).

Michael James Grenfell, forklarer Bourdieu sin teori om habitus slik:

Simply put, habitus focuses on our ways of acting, feeling, thinking and being. It captures how we carry within us our history, how we bring this history into our present circumstances, and how we then make choices to act in certain ways and not others. (Grenfell, 2014, s. 51).

3.3. Drøfting av valgte teorier

Som med all teori og forskning, innebærer det både styrker og svakheter som gir rom for kritikk. «The Presentation of Selv in Everyday Life» av Erving Goffman ble først publisert i 1959, flere år etter at den ble skrevet (Goffman, 1992, s. 7). Selv om teorien ble utarbeidet på 1950-tallet, mener jeg at den fortsatt er svært relevant og overførbar ettersom mennesker alltid vil tre inn i ulike roller avhengig av kontekst. Dette har også tilknytning til nettverk da vi trer inn i roller basert på hvem publikum er, og nettverksbygging er som nevnt avgjørende for samfunnsarbeid (Twelvetrees, 2017, s. 15).

En annen kritikk mot Goffman er at hans interesse for rollespill kan være påvirket av hans personlige bakgrunn. Han vokste opp i Canada og var av beskjedne høyde, noe som kan ha ført til en følelse av avstand fra både egen opprinnelse og miljøet han møtte i USA. Denne bakgrunnen kan ha medbrakt en tendens til å avsløre eller undersøke sine medmennesker og seg selv (Goffman, 1992, s. 7). Dette kan være en mulig svakhet ved hans arbeid, da hans syn og tanker kan ha blitt formet av disse erfaringene og at han dermed gikk inn i teorien med en negativ holdning. Denne kritikken støttes også av Raffel (1999), som hevder at selv om Goffman gir plass til selvet i sin teori, er det bare i et negativt rom (s. 113).

Pierre Bourdieu undersøker hvordan sosiale forskjeller reproduseres fra generasjon til generasjon, en tendens han selv var eksempel på å bryte mønsteret på. Bourdieu kom fra en lavere sosial bakgrunn og oppnådde høy vitenskapelig anerkjennelse (Bennett, 2007, s. 201). Dette kan samfunnsarbeidere kalle en «radikal endring» og Bourdieus ramme kan gi en forståelse av underliggende mekanismer som må adresseres for å oppnå denne endringen

(Ågotnes, 2021, s. 337). Bourdieu (1959/1995) beskriver sin samfunnsforskning som en form for sosio-analyse, likt psykoanalysen: «Den skal gjøre oss klar over hvordan vår virksomhet, våre mest umiddelbare atferdsmønstre, er strukturasjoner av en tilgrunnleggende samfunnsstruktur, for at det skal bli mulig for oss å forandre disse atferdsmønstrene» (s. 23). Videre argumenteres det for at «det er ved å vise hvordan vår forståelse av verden springer ut av og er nært knyttet til vår legemlige virksomhet at vi kan gjøre oss håp om å forandre oss selv og vårt samfunn» (Bourdieu, 1959/1995, s. 23). Jeg ser dette som en mulig styrke ved hans tekster, da han utforsker hvordan vi kan forandre oss selv og vårt samfunn, som samfunnsarbeid også handler om.

Ågotnes (2021) fremmer noen potensielle utfordringer knyttet til å ta i bruk Bourdieu. Ågotnes sier at Bourdieu ikke eksplisitt tar opp temaer knyttet til rase, etnisitet eller multikulturalisme som er svært vanlige i sosialt arbeid (s. 322). Dette er en mulig svakhet ved å anvende teori fra Bourdieu i min oppgave hvor målgruppen har en krysskulturell bakgrunn. I stedet sier Ågotnes at Bourdieu fokuserer på klasse og sosial lagdeling (s. 322). Bourdieu har blitt kritisert for å fremstille den sosiale aktøren som noe passiv, noe som kan skape motstand mot en profesjon hvor å styrke den sosiale aktøren eller agenten er et overordnet mål (Ågotnes, 2021, s. 322).

4. Metode

Metode kan defineres som prosedyrer, verktøyer eller teknikker som brukes i forskning for å frembringe og analysere data (Scwandt, 2001, s. 158-159).

Gjennom dette kapitlet vil jeg beskrive innsamlingen av mitt empiriske materiale. Det vil bli presentert hvordan det endelige datamaterialet ble samlet inn, samt hvilke valg jeg som forsker tok før, under og etter innsamlingen. Først vil jeg presentere mitt vitenskapsteoretiske ståsted og kvalitativ metode. Deretter kommer mine valgte metoder for datainnsamling med refleksjoner rundt disse valgene, samt utvalg av deltakere. Jeg vil gjennomgå tematisk analyse som er analyseformen jeg benytter i min oppgave. Etter datainnsamlingen vil jeg presentere forskningsetiske hensyn og kvalitetskriterier. Kapitlets struktur vil følge innsamlingsprosessens tidslinje, og alle valg som ble tatt vil systematisk bli beskrevet.

4.1. Vitenskapsteoretisk ståsted

Fagteoretiske begreper som ontologi og epistemologi, stiller oss spørsmål om hva som eksisterer i verden og hva som er vitenskapelig kunnskap. Disse spørsmålene ligger under eller bak valg av metoder og design. Ontologi dreier seg om vesenslære eller læren om det som eksisterer – det er læren om virkeligheten slik den «er». Epistemologi, på den andre siden, er erkjennelsesteori eller lære som handler om hva vi kan vite eller erkjenne (Thornquist, 2018, s. 16). Epistemologiske disposisjoner representerer hvordan forskere ser på verden eller produksjonen av kunnskap (Collins & Stockton, 2018). Jeg har en epistemologisk posisjon innenfor sosialt arbeid og samfunnsarbeid, og plasserer meg i feltet med en holdning om at kunnskap er subjektiv og konstrueres i interaksjon mellom mennesker. Dette har påvirket mitt valg til å benytte meg av kvalitativ metode som bygger på individers eller gruppers opplevelser eller betydningen de tilskriver et sosialt eller menneskelig problem (Creswell, 2013, sitert i Creswell & Poth, 2018, s. 43). Jeg anvender også en fenomenologisk tilnærming. Fenomenologien utforsker menneskers erfaringer, og hvordan de opplever et gitt fenomen (Polit & Beck, 2021, s. 477). På denne måten, retter fenomenologi seg mot å forstå menneskers hverdagslivserfaringer, og bruker mennesker som kilden til kunnskap.

4.2. Valg av metode

I kvalitative data studerer man relativt få enheter, da man har en mer åpen og tidkrevende tilnærming hvor man søker å gå i dybden (Jacobsen, 2010, s. 56).

Creswell & Poth (2018), sier at data skal samles inn i en naturlig og sensitiv setting for menneskene og stedene som studeres, og det skal legges til grunn forskningsetiske hensyn. Dataanalysen kan være både induktiv og deduktiv, men jeg vil benytte meg av en induktiv analyse hvor man etablerer mønstre eller temaer gjennom datainnsamlingen. Det avsluttede resultatet presenterer deltakernes stemmer, forskerens refleksivitet, beskrivelse og tolkning av problemet sammen med et bidrag til litteraturen eller en oppfordring til endring (Creswell, 2013, sitert i Creswell & Poth, 2018, s. 43). Kvalitativ metode sikrer også at man beskriver deltakernes livsverden, ved å gjengi informasjonen med ord og ikke med tall (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 47). Dette er viktig ettersom unge med krysskulturell bakgrunn sine opplevelser rundt sosiale nettverkssider er komplekst og oppleves subjektivt. Det går ikke an å plassere alle inn under en kategori eller gruppe, for det er såpass individuelt og avhengig av mange faktorer.

4.3. Fenomenologisk tilnærming

En fenomenologisk tilnærming gjør at forskere stiller seg spørsmål som: hva er essensen av dette fenomenet slik det oppleves for disse menneskene, og hva betyr det?

Forskerne antar at det er en essens som kan forstås og streber gjennom samtaler for å få innsikt i informantenes verden og deres kunnskap fra levde erfaringer.

Det er dog viktig å nevne at fenomenologi ikke skal forveksles med noe som «bare» omhandler følelser og har et individorientert fokus, det har også et kunnskapsteoretisk anliggende. Hoved datakilden som er benyttet under fenomenologiske tilnærminger er dybdesamtaler (Polit & Beck, 2021, s. 477). Edmund Husserl, som regnes som grunnleggeren av fenomenologi, undersøkte måten fenomener er gitt for vår bevissthet. Dette handler om intensjonalitet, at vår bevissthet er intensjonal fordi den alltid er rettet mot noe og bevisst om noe (Thornquist, 2018, s. 102). Filosofien til Husserl om fenomenologi er et forsøk på å gi en teori om intensjonalitet. Intensjonalitet betyr at mennesker interagerer med fenomenene deres, derfor interagerer de også med relasjoner (Smith & McIntyre, 1971, s. 541).

Intensjonalitet er essensielt i mitt tema for å undersøke hvordan mennesker interagerer med hverandre på sosiale nettverkssider og hvilke relasjoner som virker inn på disse interaksjonene.

Fenomenologi er en tilnærming som er kjent for å ha positive fordeler i samfunnsvitenskapelige studier hvor en undersøker andres erfaringer eller opplevelser, slik som jeg gjør i denne studien (Thornquist, 2018, s. 158). En mulig svakhet som fenomenologi har blitt kritisert for er en manglende forståelse for sosiale, historiske og kulturelle variasjoner når vitenskapsteorien snakker om allmennmenneskelige forhold og universalistiske tendenser (Thornquist, 2018, s. 161). Dette kan føre til at det blir for individorientert og at det blant annet kan bli en manglende forståelse for maktdimensjoner og interessekonflikter i samfunnet (Thornquist, 2018, s. 161-163). Det er en fare for at deltakernes uttalelser blir sett på som den eneste sanne kunnskapen, uten at variasjonsforståelse trekkes frem.

Pierre Bourdieus interesse for maktdimensjoner kan ses som eller brukes som en korreksjon til denne begrensningen i fenomenologien. Bourdieu viste gjennom sitt fokus på symbolsk makt, hvordan samfunnsstrukturer kan påvirke og forme personers oppfatninger, atferd og verdier, på en måte som var i tråd med de dominerende interessene i samfunnet (Wilken,

2011, s. 90-91). Sosiologen viser hvordan individer er påvirket av maktforhold og samfunnets strukturer på en måte som er pre-refleksiv og ubevisst, dette får en vilkårlig sosial orden til å virke som en naturlig orden (Wilken, 2011, s. 91).

4.4. Innsamling av data

Datainnsamlingen bestod av en fokusgruppe med elementer av verkstedarbeid og et oppfølgende intervju med en av deltakerne fra fokusgruppen i senere tid.

Jeg vil først presentere utvalg av deltakere i neste punkt, før jeg går i dybden på de valgte metodiske tilnærminger under punkt 4.4.2 og 4.4.3. Metodekapittelet følger som nevnt den faktiske gangen i innsamlingen min og starter derfor med fokusgruppen. Det var ikke før etter fokusgruppen hadde funnet sted at jeg inviterte deltakere fra denne gruppen til individuelt intervju, men dette vil jeg komme nærmere innpå under intervjudelen. Felles for disse kvalitative metodene er bruken av verbale utsagn, det er også vanlig under kvalitativ tilnærming å kombinere intervju med deltakende observasjon (Holter & Kalleberg, 2012, s. 15). Jeg anser min rolle i fokusgruppen som en deltakende observatør som tilrettelegger for deltakernes samhandling med samtaler og verkstedarbeid uten å ta en aktiv rolle i diskusjoner eller besvarelser (Fangen, 2010, s. 74).

4.4.1. Utvalg av deltakere til fokusgruppe

I mitt valg av deltakere hadde jeg en plan, med mulighet for justeringer. Hovedfokuset var først og fremst å komme i kontakt med ungdom som var relevante med tanke på studiens tematikk. Som nevnt tidligere ønsket jeg deltakere som var krysskulturelle og mellom 16-26 år gamle. Rekruttering av deltakere var en noe tidskrevende oppgave. I utgangspunktet var planen å rekruttere en gruppe ungdommer som tidligere hadde deltatt i lignende forskningsprosjekter, og deretter utvide denne gruppen ved å inkludere nye deltakere. Imidlertid ble strategien endret, og jeg bestemte meg for å søke etter helt nye ungdommer som ikke hadde deltatt tidligere. Ved hjelp av en lærer fra Høgskulen på Vestlandet ble to minoritetsrådgivere ved to ulike skoler kontaktet. Dessverre gikk den første skolen ikke videre med på planen fordi minoritetsrådgiveren var borte i denne perioden. Heldigvis hadde jeg mer suksess med den andre skolen etter å ha kommunisert med minoritetsrådgiveren via telefon og e-post. Vedkommende besluttet å dele informasjonen om prosjektet mitt på

Itslearning-plattformen, slik at elevene kunne registrere seg. Vi håpet at ved å rekruttere via denne skoleplattformen ville det være mulig å tiltrekke seg deltakere med ulik krysskulturell bakgrunn som ikke kjente hverandre fra før. Etter å ha ventet noen dager uten å ha fått noen påmeldinger, foreslo jeg å holde et klassebesøk for å informere elevene og se om det vekket større interesse for å delta.

Minoritetsrådgiveren kontaktet ulike lærere og sjekket timeplanene til de ulike klassene for å finne et passende tidspunkt for et besøk. Omsider klarte vi å avtale et besøk før en skoletime skulle starte. Under besøket var både minoritetsrådgiveren og læreren til stede, og jeg presiserte at deltakelse var helt frivillig og at elevene kunne trekke seg når som helst. Informasjonsskriv ble delt ut og jeg informerte om prosjektets formål. Etter dette møtet meldte 9 elever seg til å delta på prosjektet. Selve dagen fokusgruppen ble holdt, spurte enda en elev om hen kunne få melde seg opp til å delta, noe jeg takket ja til.

Totalt endte jeg med 10 deltakere. Jeg inkluderte begge kjønn og endte med 2 gutter og 8 jenter. Sammensetningen av en fokusgruppe kan påvirke dynamikken og utfallet av diskusjonen. Optimalt hadde jeg ønsket at flere gutter hadde meldt seg på, slik at jeg kunne delt opplegget inn i to ulike fokusgrupper basert på kjønn og sett om det var noen likheter eller ulikheter i svarene. Etersom det bare var 2 gutter påmeldt valgte jeg å holde gruppen samlet, men passet hele tiden på å observere dynamikken og ta vurderinger på om dette fungerte eller ikke. En mulig ulempe med denne kjønnsfordelingen er dersom kvinnene skulle dominere hele diskusjonen og mennene ble tause. Eller motsatt, at kvinnene kunne føle seg mindre komfortable med å dele sine opplevelser. Jeg følte likevel at det kunne være nyttig å inkludere mennene i gruppen, ettersom menn kan komme med nyttige bidrag til diskusjonen med andre perspektiver eller tilnærminger til ulike temaer, samtidig som dette også gir et bredere utvalg av meninger.

Alle deltakerne var mellom 16-18 år gamle og hadde kommet til Norge for 1-5 år siden. Av deltakere var det 2 gutter og 3 jenter fra Afrika, 1 jente fra Europa, 3 jenter fra Midtøsten og 1 jente fra Sør-Amerika. Deltakerne vil videre i oppgaven bli omtalt under fiktive navn for å bevare anonymitet, men botid og bakgrunn stemmer. Se tabellen nedenfor:

Fiktivt navn	Bakgrunn	Botid i Norge
Hawa	Afrika	5 år

Jamila	Afrika	3 år
Sara	Europa	5 år
Dina	Midtøsten	2 år
Gabriela	Sør-Amerika	2 år
Elias	Afrika	1.5 år
Samuel	Afrika	1 år
Zola	Afrika	4 år
Nadia	Midtøsten	5 år
Zulaikha	Midtøsten	5 år

Tabell 1: Deltakere

4.4.2. Fokusgruppe med elementer av verkstedarbeid

Jeg har valgt å benytte meg av en fokusgruppe med elementer av verksted. En fokusgruppe er uformelle gruppeintervjuer eller gruppediskusjoner, som ledes av en forsker som fungerer som moderator eller møteleder. Metodens formål er å gi innsikt i menneskers holdninger, følelser og forståelse av virkeligheten. Deltakerne velges ut strategisk og består vanligvis av 5-10 personer. Varigheten for fokusgruppemøtet er gjerne en til to timer (Ringdal, 2018, s. 246). Jeg har benyttet meg av en fokusgruppediskusjon sammen med en verksted-setting, med varighet på to timer. Deltakerne er også valgt strategisk hvor jeg la til grunn to faktorer: alder og krysskulturell bakgrunn. Totalt endte jeg opp med 10 deltakere.

En workshop (verksted) er noe som gjerne skal ende opp med noe, Klev og Levin (2021) benytter uttrykket «samskapt læring» og understreker at resultatene bør føre til mer effektiv og smartere håndtering av konkrete utfordringer (s. 77). Målet med verkstedarbeidet i fokusgruppen jeg arrangerte, var at ungdommene skulle få dele erfaringer knyttet til positive og negative sider ved sosiale nettverkssider, samt hvordan SNS påvirker hverdagslivet deres. Her kan det dukke opp utfordringer knyttet til deltakelse på sosiale nettverkssider, som ungdommene kan dele informasjon om hvordan de håndterer. Det kan være at ungdommene bare ender opp med å ha fått dele opplevelser med hverandre – men dette kan også være nyttig i seg selv. Et mål med fokusgruppen er at gruppen skal ledes på en måte som skaper en dynamikk mellom deltakerne som muliggjør innsikt av en annen karakter enn det som oppnås gjennom individuelle intervjuer (Malterud, 2012, s. 18).

Blant de kvalitative forskningsmetodene er fokusgrupper en teknikk hvor det empiriske materialet omfatter tekster som gjenspeiler samspill og samtaler mellom mennesker (Malterud, 2012, s. 18). Gruppediskusjonen ledes ofte av en moderator i følge med en sekretær eller observatør (Malterud, 2012, s. 20). Jeg fungerte her som moderator og hadde med meg en sekretær. I henhold til Burstow, bør ikke moderator stille spørsmål i tur og orden til deltakerne, men heller oppfordre dem til å prate med hverandre, stille spørsmål og kommentere hverandres synspunkter og erfaringer (Burstow, 1991, s. 196). Fokusgrupper er egnet som forskningsmetode når det utforskes fenomener som gjelder felles erfaringer, holdninger eller synspunkter i et miljø der mange mennesker samhandler (Malterud, 2012, s. 22). Deltakerne mine har noe til felles gjennom at de alle har en krysskulturell bakgrunn, kort botid i Norge, er i samme aldersspenn og tar del i sosiale nettverkssider. Det er viktig å ta opp samtalen på lydbånd og transkribere den for å kunne gjennomføre en forsvarlig og grundig analyse (Malterud, 2012, s. 20-21). Dette ble også gjennomført i min datainnsamling med samtykke fra ungdommene.

Valget om å inkludere verksted som redskap er delvis inspirert av den brasilianske pedagogen og filosofen Paulo Freire. Han ble internasjonalt kjent gjennom boken «de undertryktes pedagogikk», og hans litteratur er mye anvendt innenfor samfunnsarbeid hvor målet er å endre på forhold som vedlikeholder eller skaper undertrykkende livssituasjoner for grupper (Hutchinson & Weihe, 2022). I sitt forfatterskap understreket Freire viktigheten av å skape et pedagogisk miljø, der elever får være aktivt involvert i læringsprosessen og er i stand til å tenke kritisk om verden rundt seg. Freire ønsket en kritisk medlæringsprosess han kalte «conscientization» som en motsetning til klassisk undervisning i skolesammenheng (Burstow, 1991, s. 196). Disse ideene om undervisningsmetode kan knyttes til verksteder gjennom vektlegging av dialog og samarbeid. I en gruppediskusjon med elementer av verksted, kan deltakerne engasjere seg med hverandre og diskutere materialet som dekkes, noe som kan fremme kritisk tenking og oppmuntre deltakerne til å ta en aktiv rolle i sin egen læring. Denne tilnærmingen er slik i tråd med Freire sitt ønske om at utdanning bør være en samarbeidende og deltakende prosess. Målet til Freire var et utdanningssystem som var inkluderende snarere enn en enveis overføring av informasjon fra lærer til elev (Burstow, 1991, s. 196).

4.4.2.1. Planleggingsfasen

Før gruppen møttes undersøkte jeg valgte metoder, tidligere forskning og hadde samtaler med veilederen min for å få en dypere forståelse av hva jeg ønsket å oppnå og hvordan jeg kunne gjøre det. I planleggingsfasen og ved rekruttering av deltakere fikk jeg bistand fra minoritetsrådgiver og en lærer ved Høgskolen til å organisere et klassebesøk på en videregående skole. På klassebesøket fortalte jeg hva formålet med prosjektet var, hvordan fokusgruppen ville foregå, informerte om mat og drikke, tidsforbruk, et gavekort på 150kr som takk for hjelpen til hver deltaker i etterkant og delte ut et invitasjonsskriv til å delta (Vedlegg 1). Gavekortet og mat ble dekket av prosjektet «Helsefremmende miljø på sosiale medier». I mitt arbeid med planlegging og rekruttering hadde jeg kontakt med minoritetsrådgiver ved skolen der deltakerne gikk, lærer fra Høgskulen og min veileder. Kirsti Malterud skriver blant annet at en trenger veileder for å planlegge og gjennomføre en fokusgruppe på forsvarlig måte dersom man ikke har gjort dette før, og at gode forberedelser er viktige suksessfaktorer (Malterud, 2012, s. 29). Min posisjon som fersk intervjuer med lite erfaring på området, benyttet derfor råd fra veileder i forkant for å sjekke at kjøreplanen for møtet var i orden.

I forkant av fokusgruppen satt jeg meg ned og skrev tre spørsmål på A3-papir, som jeg ville henge på tavlen i klasserommet. Spørsmålene er som følger;

- 1) Hva er bra med sosiale medier?
- 2) Hva er dårlig med sosiale medier?
- 3) Hvordan påvirker sosiale medier din hverdag?

Hensikten med spørsmålene var å fange opp deltakernes opplevelser rundt sosiale nettverkssider, hva som er positivt, negativt og sammenheng med livet offline.

Til å besvare spørsmålene handlet jeg inn større Post-it-lapper i ulike farger. Tanken bak dette var at deltakerne kunne bruke tre ulike farger til å besvare de tre spørsmålsarkene. Dette ville holde oversikten over hvilken lapp som tilhørte hvilket spørsmål i etterkant av prosjektet.

Utover dette noterte jeg en sjekklister til meg selv for hvordan jeg ønsket at opplegget skulle foregå og hva jeg måtte huske på. Dette inkluderte å huske informasjonsskriv med samtykkeerklæring, spørre om tillatelse til lydopptak, introduksjonsrunde, oppvarmingslek og så videre. Jeg forhåndsbestilte også pizza og brus som ville bli levert til skolen før oppstart,

noe jeg tenkte var hensiktsmessig da fokusgruppen skulle ta plass etter skoledagen var ferdig og elevene trolig var sultne med behov for energitilskudd.

4.4.2.2. Gjennomføringsfasen

Før møtet med fokusgruppen startet, samlet jeg og sekretæren min bordene sammen slik at elevene kunne sitte i en halvsirkel mot tavlen. Vi plasserte pizza, brus, papptallerkener og kopper på bordet, samt festet spørsmålsarkene på tavlen. I mellomtiden fikk elevene tid til å gå på toalettet og småprate litt ettersom de nettopp var ferdig med en klassetime.

Når alle elevene var samlet rundt bordene, startet jeg som møteleder med det som blir kalt for «informert samtykke» (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 104). Informert samtykke innebærer at jeg informerte deltakerne om formålet med fokusgruppen og hvordan aktiviteten i gruppen skulle foregå, i tillegg til å opplyse om at deltakelse er frivillig og at deltakerne til enhver tid kan velge å trekke seg fra prosjektet (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 104). Jeg informerte også deltakerne om at de i min skriftlige oppgave vil bli anonymisert. Etter dette spurte jeg om tillatelse til at jeg tok opp samtalen på diktafon, og forklarte at taleopptaket kun vil bli hørt på av meg under masterskrivingen og at det deretter vil bli slettet. Informantene samtykket til å være med på lydopptak. Før opplegget kunne starte delte jeg ut et informasjonsskriv med samtykkeskjema (Vedlegg 2), som deltakerne skrev under på.

Som nevnt under forberedelsesfasen ville deltakerne få utdelt fargebaserte Post-it-lapper til å skrive ned sine tanker og erfaringer på tre spørsmål som omhandler sosiale medier. Jeg forklarte at i etterkant av å ha skrevet ned besvarelsene sine og henge disse opp på tavlen, ville lappene bli diskutert i plenum. Dersom noen ikke ønsket at lappene sine skulle bli sett av andre deltakere eller diskutert i plenum, kunne deltakerne markere ett kryss (X) på lappen og jeg ville da diskret legge lappen inn i skriveboken min. Jeg innledet fokusgruppen med en introduksjonsrunde og takket deltakerne med navn etter bidrag. På denne måten ble det lettere å gjenkjenne hvem som hadde fortalt hva under transkribering og sikre at dataen ikke ble misrepresentert. Jeg hørte også på taleopptaket flere ganger i etterkant under transkriberingen, ettersom det til tider kunne være utfordrende å få med seg hva som ble sagt grunnet kjapp tale eller at flere snakket i munnen på hverandre.

Under introduksjonsrunden delte alle deltakerne navn, alder, hvor lenge de har bodd i Norge og hvilke sosiale nettverkssider de bruker. Det ble også laget navnelapper. Stemningen i gruppen syntes å være bra og det ble uttrykt fra en av deltakerne at de var blitt godt kjent med hverandre av å gå i samme klasse. Etter dette fortalte jeg om mitt bruk av SNS og fortalte en morsom historie om hvordan en venninne av meg fra Somalia hadde syntes at noe med denne bruken var litt sær eller rar og at hun hadde merket at det «kun var norske jenter som gjorde sånn». Historien tar utgangspunkt i plattformen Snapchat hvor en kan opprettholde såkalte «streaks» som viser antall dager på rad man har pratet med en annen person. Dette skapte latter i gruppen hvor de fleste kunne fortelle at de ikke hadde hatt Snapchat før de flyttet til Norge og også hadde merket seg at dette var en såkalt «norsk ting å gjøre». Ut fra dette hadde vi en oppvarmingslek hvor deltakerne ble bedt om å nevne noe som er sært med hvordan etnisk norske bruker sosiale medier. Hensikten med denne oppvarmingsleken var en tanke om at personer med krysskulturell bakgrunn eller innvandrerbakgrunn mulig kan føle seg som «outsidere» og at det er dem som ikke passer inn. Denne leken tok heller et fokus på at det gjerne var de etnisk norske som gjorde noe som var rart heller enn at det var dem med kort botid som ikke passet inn.

Etter oppvarmingsleken gikk vi i gang med spørsmålsarkene jeg hadde utformet i forberedelsesfasen knyttet til sosiale medier. Deltakerne fikk tildelt Post-it-lapper og tusjer til å skrive ned sine tanker og erfaringer. Vi startet med arket om hva som er bra med sosiale medier og her ble gule lapper tatt i bruk. Etter å ha skrevet ned svarene sine, ble lappene hengt opp på tavlen rundt det aktuelle spørsmålsarket (utenom lapper markert med kryss som jeg samlet inn). Når alle lappene var på plass, gikk jeg som fasilitator bort til tavlen og leste opp svarene høyt slik at alle kunne høre hva som var blitt skrevet ned. Deretter spurte jeg deltakerne om de hadde noen umiddelbare tanker om temaene som ble nevnt, om det var noen gjentakende temaer eller noe spesielt interessant. Dette var opplegget for de to andre spørsmålsarkene også. Vi innledet som sagt med hva som var bra, for så å bevege oss over til hva som var dårlig og sist hvordan sosiale medier påvirket hverdagen deres. På sistnevnte spørsmålsark begynte tiden å bli knapp, da vi hadde avtalt at opplegget skulle vare i to timer. Derfor ble det noe kortere tid på å skrive ned svar og diskusjon rundt dette spørsmålet samt tid til avrunding eller oppsummering.

Opplegget med fokusgruppen varte som nevnt i 2 timer. I det første kvarteret av fokusgruppen ble prosjektet introdusert, deltakerne signerte samtykkeskjema, navnelapper ble delt ut og det

var en introduksjonsrunde samt en oppvarmingslek. Underveis ble deltakerne spurt om de trengte en pause eller et toalettbesøk, her ble det svart at det ikke var behov for pause annet enn et kjapt toalettbesøk. Deltakerne brukte omtrent 5-7 minutter på å skrive ned besvarelser til hvert spørsmålsark. Etter at lappene var skrevet ned, var diskusjonsdelen mer variert. Av tiden som ble brukt på diskusjon, var omtrent 40 minutter brukt på hva som var negativt mens bare 20 minutter ble brukt på hva som var positivt og hvordan sosiale medier påvirket deltakernes daglige liv. Det var tydelig at deltakerne hadde mer de ønsket å uttrykke om det negative ved sosiale medier. Jeg som forsker ønsket ikke å avbryte dem og valgte heller å ha en rolle som deltakende observatør, slik at deres tanker og meninger var hva som ble gjeldende. Dette innebar at jeg deltok i den sosiale samhandlingen, men ikke spesifikt i aktiviteten som å skrive ned lapper eller dele erfaringer etterpå (Fangen, 2010, s. 74). Målet var å minimere min egen innvirkning som forsker, samtidig som jeg prøvde å sikre at alle fikk muligheten til å delta i samtalen og at samtalen ikke sporet av fra det som var på dagsorden.

Et viktig oppdrag som moderator er å sikre at alle får komme til ordet. Dominante deltakere som tar mye plass kan være en utfordring med fokusgrupper (Malterud, 2012, s. 74). Alle deltakerne tok del i diskusjonene, men det var merkbart at guttene til tider kunne bli stille i en forsamling hvor flertallet var jenter. Dette var heldigvis lett å korrigere ved eksempelvis å spørre guttene om de kunne fortelle litt hva de tenkte om det som ble diskutert. Guttene mottok også en del støtte fra jenter i klassen når de åpnet seg og delte om negative erfaringer knyttet til kroppspress og seksuell trakassering. Likevel er det slik at noen tok oftere til ordet enn andre, spesielt var det fire jenter som utpekte seg fra Europa, Sør-Amerika, Afrika og Midtøsten. Alt i alt, ble jeg positivt overrasket over hvor åpne deltakerne var i fokusgruppen og hvor mye de var komfortable med å dele i en slik setting. Gruppedynamikken virket trygg og god, dette kan også ha sammenheng med at de var en liten sammenvevd gruppe fra samme skoleklasse som kjente hverandre godt fra før av. Min rolle som deltakende observatør som ikke tok for mye styring over samtalene kan også ha gitt dem rom til å snakke fritt og skape en mer behagelig setting.

4.4.3. Oppfølgende intervju

Jeg ønsket en dypere innsikt i tematikken som hadde kommet til lys gjennom fokusgruppen, og inviterte derfor deltakerne fra fokusgruppen til individuelle oppfølgingsintervjuer.

Formålet med det kvalitative intervjuet er å innhente eller avdekke beskrivelser av intervjupersonens livsverden, noe som er avgjørende for å oppnå en dypere forståelse av den komplekse tematikken jeg er interessert i (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 20). Jeg tok kontakt med deltakerne fra fokusgruppen via melding, og fikk respons fra én av dem. Dette var da «Nadia» fra Midtøsten. Jeg ønsket å følge opp samme gruppe som jeg allerede hadde åpnet opp diskusjonen med, for å grave videre i de funnene som ble gjort her og mulig validere disse. Optimalt hadde jeg fått tak i flere deltakere, men etter å ha sendt ut meldinger to ganger til deltakerne, samt spurt et par av deltakerne jeg møtte igjen fysisk på skolen om de ønsket å delta, sa jeg meg nødt til å akseptere at det ble med den ene deltakeren.

Prosjektet mitt var også tidsbegrenset med levering i juni, så det var knapphet med tid for å gjennomføre intervjuer og rekke å transkribere, analysere og drøfte disse.

En jente fra Midtøsten, i oppgaven referert til som «Nadia», var villig til å delta på et intervju. Vi ble enige med minoritetsrådgiveren om å låne klasserommet som vi hadde brukt under det forrige møtet for å gjennomføre intervjuet. Dessverre oppstod det et problem, og vi måtte avtale et nytt møtetidspunkt en uke senere. Heldigvis gikk alt som planlagt på det nye møtet, og vi fikk bruke klasserommet som avtalt. Intervjuet ble utført sammenhengende og varte i ca. 90 minutter. Jeg benyttet meg av et semistrukturert intervju, en tilnærming tett opp mot dagligdags samtale, men har som et profesjonelt intervju et formål (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 46). At intervjuet er semistrukturert vil si at det verken er et lukket spørreskjema eller en åpen samtale, det utføres med en intervjuguide med bestemte temaer som skal gjennomgås, og gjerne med forslag til spørsmål (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 46). I forkant av intervjuet med Nadia, utformet jeg en intervjuguide (Vedlegg 4). Jeg informerte om intervjuets formål, anonymitet og innhentet samtykke (Vedlegg 5). Intervjuet ble utført med lydopptaker. Jeg tok ikke notater underveis i intervjuet, noe som var et bevisst valg for å være aktivt til stede i intervjusituasjonen.

Ifølge Malterud, kan det være hensiktsmessig å gjennomføre et oppfølgende intervju etter fokusgruppediskusjonen for å utforske mer detaljert noen av temaene eller ideene som ble diskutert i gruppen (Malterud, 2012, s. 18, 133). Fokusgrupper er en fin måte å samle inn brede perspektiver og erfaringer fra en gruppe mennesker (Malterud, 2012, s. 18), mens ved hjelp av oppfølgende intervju kan jeg få en mer detaljert forståelse av enkeltpersoners oppfatninger ved å gi dem rom og tid til å hente frem erfaringer (Malterud, 2017, s. 133). Intervjuet kan bidra til å validere eller utfordre noen av funnene fra fokusgruppen. Dette

gjøres ved at jeg undersøker om utsagn fra fokusgruppen også gjelder for individuelle oppfatninger. I gruppesammenheng kan det være at enkeltpersoner unnlater å dele personlige erfaringer eller gir etter for det flere i gruppen forteller. Derfor er det viktig å gjennomgå temaene som kom frem i gruppesammenheng med enkeltpersoner i en behagelig og trygg atmosfære (Malterud, 2017, s. 135).

Det er også viktig å være bevisst om at det foreligger asymmetriske maktforhold i kvalitative forskningsintervjuer, som gjør at vi ikke kan anse et forskningsintervju som en fullstendig fri og åpen dialog mellom likestilte partnere (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 51).

Forskningsintervjuet er en profesjonell samtale der intervjueren bestemmer tema for intervjuet, stiller spørsmål og beslutter hva som er interessant å følge opp og avslutter samtalen. Utover dette er intervjuet en enveisdialog, min rolle som forsker er å stille spørsmål, mens deltakeren sin rolle er å fortelle. Som reaksjon på dette maktforholdet vil noen intervjupersoner holde tilbake informasjon, snakke utenfor temaet eller protestere på forskerens spørsmål eller fortolkninger (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 52).

Det kvalitative forskningsintervjuet er også påvirket av konteksten (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 117). Dette innebærer blant annet min rolle som forsker, hvem jeg er og hva jeg representerer. Kvale og Brinkmann (2015) ber oss reflektere over spørsmål knyttet til hvor ulik intervjuer er fra intervjupersonen eksempelvis knyttet til alder, kjønn og etnisitet – og hvordan dette påvirker maktrelasjonen og etikken i intervjuet (s. 124). Min rolle som etnisk norsk hvit kvinne i 20-årene, kan spille inn på hvordan intervjupersonen opplever meg og derav hvor mye personen ønsker å dele om seg selv og sine erfaringer. Det er vanskelig å fastslå hvordan slike forhold vil spille inn på forskningssituasjonen, men jeg vil påstå at det ikke spilte en for stor rolle verken i fokusgruppen eller i det individuelle intervjuet, til tross for at de har en annen bakgrunn og enkelte av deltakerne også var av motsatt kjønn. Årsaken til at jeg tenker slik, er basert på hvor mye ungdommene pratet og hva de pratet om. Deltakerne delte informasjon om blant annet seksuell trakassering og det de selv beskrev som å være kulturelle forhold på sosiale nettverkssider, som kan være sensitivt å dele med ukjente. Dette mener jeg indikerer en følelse av trygghet overfor intervjuer og konteksten. Etter det individuelle intervjuet fikk jeg også tilbakemelding på at dette hadde vært en kjekk opplevelse for Nadia å delta på, og det virket til tider som en lettelse for henne å få pratet om hendelser hun hadde erfart knyttet til SNS.

4.5. Analyse

Artikkelen *Using thematic analysis in psychology* av Virginia Braun og Victoria Clarke (2006), beskriver en tilnærming til kvalitativ dataanalyse i psykologi kalt tematisk analyse. Det er denne kvalitative dataanalysemetoden jeg vil benytte i min oppgave. Tematisk analyse er en metode for å identifisere, analysere og rapportere mønstre eller temaer i kvalitative data. Denne tilnærmingen kan brukes til å analysere ulike typer data, inkludert intervjuer, fokusgrupper og tekster (Braun & Clarke, 2006, s. 77). Braun og Clarke argumenterer for tematisk analyse som en nyttig og fleksibel kvalitativ analysemetode i og utenfor psykologi, og har utformet en 6-steps-guide for tematisk analysering. Disse seks stegene består av: 1) gjøre seg kjent med datamaterialet, 2) generere innledende koder, 3) søke etter temaer, 4) gjennomgang av temaer, 5) definere og navngi temaer og 6) produsere teksten (Braun & Clarke, 2006, s. 87). Analyseprosessen min startet med at jeg tok lydopptak av fokusgruppeverkstedet samt intervjuet og transkriberte disse i etterkant. Dette gjorde det mulig å organisere og gjøre de innsamlede dataene tilgjengelige for analyse (Malterud, 2017, s. 77). Utover dette hadde jeg Post-it-lapper med besvarelsene fra de tre spørsmålsarkene tilknyttet verkstedet i fokusgruppen. Totalt hadde deltakerne skrevet ned 28 positive lapper, 46 negative lapper og 20 lapper tilknyttet hverdagen.

Jeg gjorde meg kjent med datamaterialet, steg 1 i analysen, gjennom å transkribere lydopptakene fra fokusgruppen og det individuelle intervjuet. I tillegg lyttet jeg til opptakene og leste transkriberingene gjentatte ganger. Dette var en noe tidkrevende prosess, spesielt knyttet til fokusgruppen med flere deltakere å forholde seg til som til tider kunne prate over en annen. Etter transkriberingen startet prosessen med å generere innledende koder etter steg 2 i analysen, ved å understreke viktige punkter i teksten. Det er viktig å anerkjenne egen teoretisk posisjon og verdier i forhold til kvalitativ forskning. Jeg har en aktiv rolle i å identifisere mønstre eller temaer jeg mener «dukker opp» eller finner å være av interesse under forskningsprosessen (Taylor & Ussher, 2001, sitert i Braun & Clarke, 2006, s. 80). I søket etter temaer i fase 3 av analysen, er det viktig å være klar over egen posisjon i forskningen. Det er tross alt slik at jeg som forsker setter stemningen for møtet, velger hvem jeg vil prate med og hva jeg ønsker at deltakerne skal fortelle om eller jobbe med (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 51-52). Jeg utformet noen spørsmålsark til verkstedarbeidet i fokusgruppen og en intervjuguide til intervjuet, som setter føringer for hva som skal prates

om. Videre, blir dette til en viss grad førende for den tematikken som kommer til lys i besvarelsene til deltakerne. Det er også viktig å være klar over at de temaer jeg velger å belyse, ikke nødvendigvis hadde utpekt seg hos en annen forsker.

Et tema fanger opp noe viktig med dataene i forhold til forskningsspørsmålet, og representerer et nivå av mønstret respons eller mening i datasettet (Braun & Clarke, 2006, s. 82).

Problemstillingen min som omhandler opplevelsene til unge med krysskulturell bakgrunn på sosiale nettverkssider, bør plukke opp noen temaer som tar tak i disse opplevelsene.

Dette ble da utgangspunktet for søket mitt for temaer etter steg 3 i analysefasen. Jeg fant hvilke temaer som var gjennomgående hos deltakerne og som utpekte seg hos deltakerne i form av aktive diskusjoner. Her ble det løftet frem ivaretagelse og dannelse av sosiale nettverk, forskjeller mellom bruk av sosiale medier basert på oppvekst og landegrenser, seksuell trakassering, kroppspress, mobbing og rasisme. Jeg gjennomgikk de foreløpige temaene flere ganger etter steg 4 i analysen, som førte meg over i fase 5 med å definere og navngi temaene. Jeg kom frem til tre temaer med noen underkategorier: (1) endret forhold til sosiale nettverkssider, (2) selvpresentasjon på sosiale nettverkssider, og (3) utfordringer knyttet til sosiale nettverkssider. Tema 1 innebærer underkategorier som avhengighet, nettverksbygging og kontakt med hjemlandet. Tema 2 har underkategorier som skjønnhetsidealer og kroppspress. Tema 3 har et fokus på seksuell trakassering, et emne samtlige av deltakerne viet mye tid til under fokusgruppen.

Jeg har en induktiv fremfor deduktiv tilnærming i min tematiske analyse. Ifølge Braun & Clarke (2006), vil en induktiv tilnærming si at temaene som er identifisert er sterkt knyttet til selve dataene, de er datadrevet (s. 83). I en slik tilnærming hvor dataene er samlet inn spesifikt for forskningen (fokusgruppe og intervju), har de identifiserte temaene liten sammenheng med spørsmålene som ble stilt til deltakerne. Jeg som forsker forsøker ikke å få dataene til å passe inn i en forhåndseksisterende kodingsramme eller med mine analytiske forutsetninger (Braun & Clarke, 2006, s. 83). En av fordelene med en tematisk analyse er at den har en fleksibel tilnærming som åpner opp for en dypere forståelse av dataene (Braun & Clarke, 2006, s. 78). Det jeg opplevde som mer utfordrende med analyseformen var at det var en tidkrevende prosess hvor jeg fulgte den tilbakevendende naturen beskrevet av Braun & Clarke (2006), hvor jeg beveget meg gjentatte ganger mellom fasene for å lande på endelige temaer (s. 86).

4.6. Forskningsetiske hensyn

Denne studien inngår i prosjektet «Helsefremmende miljø på sosiale medier», som er blitt registrert innenfor regelverket hos SIKT (NSD) i 2020, med Rita Agdal som prosjektleder.

I mitt første møte med deltakerne, delte jeg ut et dokument med invitasjon til å delta på prosjektet som kort forklarte hva prosjektet gikk ut på, i tillegg til kontaktopplysninger (Vedlegg 1). Jeg gjennomførte «informert samtykke» med muntlig informasjon om prosjektet, dets formål, varighet og at deltakerne til enhver tid har mulighet til å trekke seg (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 104). Jeg innhentet også skriftlig samtykke fra deltakerne, jamfør samtykkeskjema (Vedlegg 2) og (Vedlegg 5).

For å bevare deltakernes anonymitet gav jeg dem fiktive navn i oppgaven og passet på å ikke inkludere gjenkjennbar informasjon eller utsagn i mitt materiale som kunne identifisere dem. Datamaterialet ble samlet inn på en lydopptaker som ble oppbevart trygt og som ble slettet fortløpende etter transkribering. Jeg tok også høyde for det asymmetriske maktforholdet som foreligger i forskningssituasjonen (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 51-52) og har reflektert over min egen forforståelse som kan påvirke forskningsprosessen. Kvale & Brinkmann tar i sin bok opp tilegnelse av etisk forskningsatferd, her står det at vi i vår etiske forskningsatferd simpelthen bør forsøke å oppføre oss ordentlig (Levine, 1998, i Kvale & Brinkmann, 2015, s. 111). Dette har jeg forsøkt å gjøre best mulig ved å respektere deltakerne i prosjektet, blant annet gjennom å uttrykke at ingen spørsmål eller svar er dumme eller feile, og at de kan uttale seg på engelsk dersom de ikke fant ordene på norsk. Dette anså jeg som viktig å presisere, ettersom samtlige deltakere hadde bodd i Norge 1-5 år. Jeg lyttet aktivt til det deltakerne hadde å si, og takket dem for deltakelsen.

4.7. Kvalitetskriterier

Kvalitetssikring av forskningsmateriale har som hovedregel blitt vurdert etter termene om validitet, reliabilitet og generalisering (Fangen, 2010, s. 236). Jeg vil i dette delkapittelet diskutere disse vurderingstermene, til tross for at en rekke forskere har foreslått å bytte dem ut da disse er brukt for å vurdere kvantitativ forskning og de ikke nødvendigvis er like egnet for den kvalitative metodes egenart, som belyst av Fangen (2010, s. 236). Jeg vil derfor være mer

kritisk med å ta i bruk disse vurderingstermene som den «sanne» kilde til å sikre god kvalitet på kvalitativ forskning.

Validitet eller gyldighet spør oss om forskningen virkelig måler det den skal måle eller kartlegger det fenomenet en skal utforske, og gjelder i hvilken grad funnene kan generaliseres til andre lignende situasjoner eller fenomener (Fangen, 2010, s. 236). I artikkelen «Generalisering og bruken av analytiske kategorier i kvalitativ forskning», drøfter Marjan Nadim (2015) ulike perspektiver på generalisering i kvalitativ forskning (s. 129). Nadim argumenterer for at generalisering i kvalitativ forskning ikke bør forsøke å trekke generelle konklusjoner som skal gjelde for hele befolkninger, men heller anses som en form for overførbarhet (s. 132-137). Dette innebærer at funn fra en studie kan overføres til andre situasjoner og sammenhenger. Nadim diskuterer også for at en abduktiv tilnærming der kategorier utvikles gjennom en kombinasjon av induktive og deduktive prosesser kan være den mest effektive metoden for å oppnå overførbarhet (s. 131-135). Studien jeg har gjort er en begrenset kvalitativ studie med 10 deltakere hvor resultatene ikke nødvendigvis kan generaliseres til andre grupper eller befolkninger. Situasjonen eller forholdene som deltakerne befant seg i, kan også ha gjort at noen temaer ble stående i fokus fremfor andre. Derimot kan det være aktuelt å se på overførbarhet slik som Nadim (2015) nevner i sin artikkel. Det er mulig å videre undersøke om resultatene fra denne studien kan overføres til lignende situasjoner og sammenhenger, noe som videre kan gi en verdifull innsikt og kunnskap som kan anvendes. Vi vet altså ikke om forskjellene eller likhetene som kommer frem fra fokusgruppen og det individuelle intervjuet er valide ut fra at det ikke er en representativ gruppe, men jeg har nøye redegjort for min fremgangsmåte og hvilke spørsmål som er blitt stilt slik at det i senere tid ville være mulig å undersøke overførbarhet.

Når vi snakker om overførbarhet er vi inne på reliabilitet ved forskningen, dette handler om i hvilken grad funnene mine kan reproduseres av en annen forsker (Fangen, 2010, s. 236). Jeg har søkt å oppnå reliabilitet (pålitelighet) i dette prosjektet ved å beskrive min fremgangsmåte og valgene jeg har tatt i løpet av prosessen. Jeg har informert om hvem deltakerne mine er, hvordan jeg har kommet i kontakt med dem, om forberedelsesfasen og gjennomføringsfasen til fokusgruppen og hvordan jeg gjennomførte oppfølgingsintervjuet med informasjonsskriv, samtykkeskjemaer og intervjuguide vedlagt. Dette vil ifølge Fangen (2010, s. 236) bidra til å sikre at studien er pålitelig og legge til rette for at andre forskere kan følge stegene jeg har gjort for å se om de kommer frem til de samme funnene.

5. Funn: Hva sier deltakerne om sine opplevelser i en digital verden?

I dette kapittelet vil jeg presentere funnene jeg identifiserte ved bruk av tematisk analyse. Temaene og underkategoriene illustreres gjennom beskrivelser og sitater fra fokusgruppen og det individuelle intervjuet. I dette kapittelet er det deltakernes stemmer jeg er opptatt av å fremme, og jeg vil gjengi hva som er blitt sagt eller skrevet gjennom sitater eller beskrivelser. Transkripsjon ifølge Kvale og Brinkmann (2015), behøver ikke å være ordrett gjengitt, da talen kan fremstå forvirret og usammenhengende, som også kan gi en indikasjon på svakt intellektuelt nivå (s. 213-214). I tråd med Kvale og Brinkmann, er derfor enkelte sitater blitt noe redigert for å forbedre lesbarheten ved å fjerne nøling og gjentakende ord som «liksom» - et ord som ble hyppig brukt av ungdommen. Kvale og Brinkmann (2015) nevner at det kan være hensiktsmessig å gjengi uttalelsene på en mer sammenhengende måte, slik at ikke deltakerne føler seg fornærmet (s. 213). Utvelgelsen av sitater er utført subjektivt med bakgrunn på det jeg anså som gode sitater som oppsummerer essensen i det jeg har forsket på. Andre forskere kunne ha valgt andre sitater. Enkelte deltakere ordla seg på engelsk da dette falt dem mer naturlig, og disse sitatene har jeg da skrevet på engelsk ettersom jeg ikke ønsket at sitatene skulle miste betydning eller bli feilskrevet.

Funn fra fokusgruppen og det individuelle intervjuet, består av tre overordnede temaer som jeg kom frem til i min tematiske analyse: Tema 1 «endret forhold til sosiale nettverkssider», tema 2 «selvpresentasjon på sosiale nettverkssider», og tema 3 «skadelige forhold på sosiale nettverkssider». Jeg har derfor valgt å dele underkapitlene i dette kapittelet inn i disse tre tematiske overskriftene til å redegjøre for funnene mine.

5.1. Endret forhold til sosiale nettverkssider

Deltakerne beskrev en vesentlig endring i sin bruk av sosiale nettverkssider etter at de flyttet til Norge. Tidligere hadde flestparten av deltakerne liten eller ingen kjennskap til SNS. Av dem som hadde tatt i bruk SNS før de ankom Norge, brukte de hovedsakelig plattformer som WhatsApp og Instagram. En SNS-plattform som er blitt mye brukt hos ungdom i Norge, Snapchat, var et nytt fenomen for samtlige. Motivasjonen for å delta på sosiale nettverkssider syntes å være et ønske om å vedlikeholde og bygge sosiale relasjoner, både på og av nett.

Flere av deltakerne fortalte at å holde kontakten med venner og familie fra hjemlandet var en viktig årsak til deres bruk av SNS. Samtidig som flere understrekte at de følte et økt behov og press for å delta på sosiale nettverkssider i Norge, samt en frykt for å falle utenfor dersom de ikke deltok. Hovedmotivasjonen for deltakelse virket å være behovet for det sosiale fellesskapet og å være en del av ett eller flere samfunn – om dette var ved å bruke WhatsApp for å holde kontakt med samfunnet fra hjemlandet, eller om de brukte Snapchat for å bli en del av fellesskapet på skolen i Norge. At de ble mer aktive på SNS i Norge enn de hadde vært tidligere kunne bety at den aktiviteten kom i tillegg til tidligere nettverk. For eksempel fortalte Nadia at hun på Instagram hadde over 8000 følgere, men at hele nettverket hennes bestod av personer som skriver på arabisk. På Snapchat derimot, hadde hun kun lagt til personer hun gikk på skole med her i Norge samt noen familiemedlemmer. Dette viser til hvordan SNS brukes til å ta del i ulike sosiale fellesskap.

Deltakerne diskuterte forskjellene mellom sosiale medier i Norge versus i hjemlandet.

En deltaker, her omtalt som Gabriela, forklarte hvordan hun opplevde at man måtte ha sosiale medier i Norge for å skape et nettverk med jevnaldrende og passe inn:

Gabriela: *I think it is easier to make friends if you have social media. If you go to a party, and then the people that you meet over there they won't speak to you, yeah? And you must have social media. You have to be on Instagram and on Snapchat, otherwise they are not going to ask for your phone number. That's not how they do it. So, if you want to be friends with someone, you need social media accounts. Or else, how would they communicate with me?*

Fasilitator: *And that is a Norwegian thing or is it everywhere?*

Gabriela: *It is a Norwegian thing. It's like when I came here, I didn't use snapchat before like once, and when I came here everyone was like "Ohhh Snapchat, do you know it?". And I was like "No. I haven't used it before, what is it?". And I had to open an account and get myself comfortable with it Because that's how they use it.*

Eksempelet ovenfor viser også hvordan online og offline liv henger sammen, samspillet mellom det digitale og det analoge. Gabriela sine utsagn peker mot at det er en forutsetning å ha sosiale medier for å etablere nye vennskap i Norge, behovet for å delta digitalt for å skape og opprettholde relasjoner på analoge arenaer. Hun opprettet brukerkontoer på Snapchat og

Instagram på en fest med etnisk norske ungdommer, slik at de kunne legge henne til for å holde kontakt og få innpass i gruppen. Flere deltakere fortalte lignende historier om hvordan de hadde opprettet sosiale medier som Snapchat og Instagram for å holde kontakt med jevnaldrende i Norge. Deltakerne forklarte også hvordan de i hjemlandet kunne oppsøke venner spontant på fritiden, ringe eller sende melding.

Sara: *I [hjemlandet nevnes] er det ikke vanlig i det hele tatt, de bruker ikke Snapchat. Hvis du vil sende en melding, så sender du en melding. Vi kjenner hverandre, og vi trenger ikke å se fjeset ditt.*

Dette utsagnet fra Sara kom etter en forklaring om hvordan hun hadde observert etnisk norske på samme alder, sende bilder av ansiktet sitt uten mål og mening via Snapchat. I hjemlandet hennes kontaktet de heller hverandre ved å sende en melding dersom de ønsket å treffes eller fortelle noe til hverandre.

En gutt med bakgrunn fra Afrika, i oppgaven omtalt som Samuel, forklarte hvordan han også begynte å bruke Snapchat når han kom til Norge. I hjemlandet hadde han spurt både gutter og jenter om telefonnummeret deres for å avtale å treffes på fritiden som venner, mens han i Norge opplevde at telefonnummer ble betraktet som noe mer privat og kunne sikte mot at man ønsket noe mer enn vennskap. Han erfarte at å spørre en jente om telefonnummer i hjemlandet var i samme kategori som å spørre en jente om å bli venner på Snapchat i Norge. Noe som var ment ufarlig og vennskapelig. Om du derimot spurte en norsk jente om nummeret, sa han at det var trolig at dette ble mottatt som et forsøk på noe mer romantisk.

5.1.1. Avhengighet

På fokusgruppeverkstedet kunne alle deltakerne attestere for et helt ulikt forhold til sosiale nettverkssider enn hva de hadde hatt før de kom til Norge. Flere av deltakerne beskrev seg nå som avhengige av sosiale medier og tok del i flere sosiale plattformer på nett, mens dette hadde vært mindre viktig tidligere. «Nadia», en av deltakerne, hadde blant annet over 8000 følgere på Instagram. Hun bruker ifølge seg selv Instagram nesten hele dagen og klarer ikke å følge så mye med når læreren underviser på skolen som følge av dette. Selv om sosiale nettverkssider nå i økende grad ble brukt av deltakere i gruppen, var det flere som viste til forsiktighet rundt deltakelsen og at foreldrene deres ikke var begeistret over bruk av sosiale medier. Når jeg spurte om hva foreldrene deres syntes om sosiale medier, sa samtlige jenter

fra Midtøsten og Afrika at foreldrene ikke synes sosiale medier er bra. Det var kun to av de kvinnelige deltakerne fra Europa og Sør-Amerika som ga uttrykk for at foreldrene ikke brydde seg stort med dette eller at foreldrene deres selv brukte sosiale medier hyppig. En av guttene med bakgrunn fra Afrika trakk på skuldrene. «Jeg vet ikke» sa den andre gutten.

Jeg spurte deretter jentene som hadde svart at foreldrene syntes det var dårlig, om de kunne komme med noen eksempler på hva foreldrene deres syntes var dårlig med bruk av SNS. Her kom det frem to hovedårsaker: at foreldrene fryktet at barna skulle bli avhengige og at det var helseskadelig – blant annet dårlig for synet. Under det individuelle intervjuet gravde jeg litt dypere i dette og spurte Nadia fra Midtøsten hva foreldrene hennes syntes om hennes bruk av sosiale medier. Gjennom denne samtalen kom det frem at faren var redd for familiens ære dersom det ble delt noe som kunne oppfattes som dårlig i deres nettverk i tråd med deres livssyn og verdier. Når hun fortalte om hva moren syntes snakket hun om avhengighet og at moren syntes det tok fokuset vekk fra å tilbringe tid fysisk med familien og dem rundt. Familien hadde et nært bånd og tilbrakte som regel hver helg sammen med slektninger.

Nadia forklarte også hvordan hun i Midtøsten ikke hadde fått tatt del i sosiale nettverkssider, da dette var tilskrevet i hovedsak menn. Det var ikke før 3 år etter hun flyttet til Norge at hun fikk lov av familien å ta i bruk sosiale medier, og selv nå hadde hun et par hemmelige kontoer som hun ikke ville at familien skulle få viten om. Dette handlet mye om at faren hennes ikke likte bruk av sosiale medier. I tillegg, benyttet Nadia begrepene kultur og religion, og forklarte at disse spilte en stor rolle i hvem hun delte aktiviteten med og hva hun ønsket å dele på plattformene.

5.2. Selvpresentasjon på sosiale nettverkssider

Det er ikke bare deltakerne som presenterer seg på sosiale nettverkssider, de ser også hvordan mennesker rundt dem presenterer seg selv og gjør seg refleksjoner rundt dette. Slike refleksjoner gjenspeiles i ungdommenes besvarelser knyttet til eksempelvis kroppspress, hvor de snakker om at andre deler retusjerte bilder av kropper som fremmer usikkerhet hos unge. Samtlige av de ti deltakerne hadde brukerprofiler på sosiale nettverkssider som Instagram og Snapchat. På Instagram hadde alle deltakerne private profiler hvor de kontrollerte hvem som fikk følge og se innleggene som ble postet. Det fantes derimot unntak, og Nadia er et

eksempel på dette. Hun hadde ytterligere to profiler på Instagram utenom den som var kjent for klassen og familiemedlemmer. Totalt gir dette tre profiler; én privat profil for nære venner og familie, én profil under ugjenkjennelig navn som var offentlig og én privat profil hvor hun kommuniserte med kun en annen person.

Kultur var et begrep ungdommene selv anvendte og løftet frem i fokusgruppediskusjonen og det individuelle intervjuet knyttet til selvpresentasjon. Ungdommene diskuterte hva man kunne dele på sosiale medier basert på hvilken kultur man selv tilhørte. Et eksempel deltakerne diskuterte var om det var akseptabelt av en jente med rett hår, å krølle dette håret og sette på seg en bonnet (et hodeplagg som skal beskytte krøllet hår). Dette hodeplagget er av noen ansett å tilhøre personer med afrikansk bakgrunn med afro eller krøllete hår, og derav ansett upassende å bruke av eksempelvis skandinaviske jenter med rett hår.

Gabriela: *Lines are getting stricter about the cultures, racism ... For example, I am (origin), and if I see someone that is not from my culture and they do stuff that is in my culture, they are getting hate because "no, that's my culture". Everyone is saying like "no, this is not your culture". Even if for example a black person they do something and they are not getting offended by if white people do this... but other people, or other white people will say that "no, that is not your stuff, that is black people stuff. Don't do that!". They are like creating lines straighter. And like, I am happy about that for my culture, but yeah.*

Nadia fortalte en historie under intervjuet om å ha postet videoer og bilder av seg selv før hun begynte å ta i bruk hodeplagget hijab, dette var delt på Instagram med personer hun anså som nære venner av seg. Dette fikk uheldige utfall i ettertid da hun havnet i konflikt med en gutt som hadde lagret disse videoene. To måneder etter at Nadia hadde begynt å aktivt ta i bruk hijab, delte denne gutten en video av Nadia uten hodeplagget på Tiktok. Dette er en plattform hvor brukere kan dele korte videoer, og en plattform hvor denne gutten hadde et stort publikum. Videoen på Tiktok av Nadia uten hodeplagg spredte seg raskt til familie og kjente. Nadia fortalte om at andre personer kunne tro at hun hadde tatt av seg hodeplagget i etterkant av at hun startet å bruke det – noe som svertet familiens ære. Opplevelsen satte et tydelig preg på henne:

Nadia: *Jeg hadde så store problemer med familien min og sånt, men etterpå har vi fikset det, siden han slettet videoene. Men hvis det ikke var meg,*

hvis det var en annen jente ... det kunne vært at foreldrene hennes drepte henne. Ja ... jeg tror at det er farlig å legge bilder ut.

Videoen som gutten hadde delt av Nadia på Tiktok hadde blitt tilsendt faren hennes fra et ukjent nummer. Hun fortalte at faren hadde blitt veldig lei seg av hendelsen og gråt mye. Hun forklarte hvordan faren fryktet at folk nå snakket om han og familien hans på en negativ måte.

Nadia: *Når faren min fikk se det som var lagt ut på TikTok om meg ... han gråt så mye ... derfor liker jeg ikke og har aldri villet legge ting ut om meg.*

Presentasjonen hennes av seg selv på sosiale nettverkssider begrenset seg etter denne hendelsen som såret både henne og familien hennes. Reaksjonene på videoen er preget av negative eller dømmende kommentarer knyttet til at Nadia ikke hadde på seg det religiøse hodeplagget. Alle kommentarene på videoen av Nadia uten hijab er skrevet på arabisk, hovedsakelig fra menn og flere av kommentarene omtaler henne som en hore.

5.2.1. Kroppspress og skjønnhetsidealer

Utover hva man kan dele og ikke dele på bakgrunn av ulikheter knyttet til blant annet etnisitet og verdier, snakket også deltakerne om kroppspress og skjønnhetsidealer.

Dina: *I do so much photoshop. Not like FaceApp, not so much makeup. But like, how I see myself in the mirror, like skinnier or something like that ... I want my photos to look like that myself.*

Dina stod åpent frem i fokusgruppen og innrømmet å bruke Photoshop på bildene sine for å redigere kroppen. En annen deltaker dro en sammenheng med land, og mente at kroppspress forekommer globalt, men at man deltar mer på sosiale medier i Norge hvor man kan se mer kroppspress. Videre sier deltakeren at dette kan spille en rolle i hvor mye man bruker Photoshop eller at man kan få en lavere selvfølelse ettersom man ser mer på sosiale medier. Dina la til grunn at de i hjemlandet alltid måtte ta «perfekte» bilder, uansett om det bare var et bilde på Snapchat til en venninne eller et familiemedlem så var normen å posere som om man skulle postet bildet på nett hvor alle kan se. Dette sa hun stod i kontrast til Norge, hvor man på Snapchat kunne ta bilder av seg selv uten at man nødvendigvis måtte forsøke å se bra ut.

«Elias» fortalte om sitt inntrykk av selvpresentasjon på sosiale medier. Han opplevde at rike mennesker kunne gjøre det de ville på SNS uten at dette hadde konsekvenser, som

eksempelvis å bruke narkotiske stoffer. Han mente at dette var mer akseptert om du var rik enn om du var fattig, og at rike kunne slippe lettere unna med å gjøre hva enn de ville.

Elias: *Også når du er barn, og du ser sånne ting ... at de rike bruker narkotika, så kan du vokse opp og tenke at det er lov og at det er en god ting. Du kan få dårlige tanker.*

I verkstedarbeidet med Post-it-lapper i fokusgruppen, ble det skrevet ned flere lapper som kan knyttes til selvpresentasjon på SNS og hvordan dette virker inn på deres hverdagsliv. Lappene er skrevet inn i tabellen nedenfor:

Erfaringer knyttet til selvpresentasjon på SNS	Innvirkning på hverdagslivet
Photoshop – unge folk blir mer «insecure» og vil ha plastisk kirurgi pga. det	Spiseforstyrrelse
Å poste ikke bra bilder	Trener for å få fin kropp #kroppspress
Some people do anything to get likes or followers	Trener oftere
Sende videre bilder	Bruker klær som ikke viser kroppen
Romanticizing being ill and self-harming	Trying to change face and body lines because of photoshop
Early growth	Passer på det jeg spiser
Ikke poste bilder eller videoer for at jeg ikke skal få dårlige kommentarer	Man føler alltid at det er noe mer jeg kan gjøre, for å få noe
Doing everything in a «aesthetic» way	Thinking that our social life is inadequate
	Føler meg ensom hvis jeg ser at vennene mine gikk ut uten meg
	Nett påvirket meg at jeg kan ikke stole på noe i sosiale media

Tabell 2: Selvpresentasjon på SNS

Vi ser tydelig at ting som vises på nett, retusjerte kropper, personer som fremmer estetiske og idylliske liv, romantisering av spiseforstyrrelser og så videre gjenspeiles i svarene til deltakerne om hvordan dette påvirker deres hverdag. Deltakerne skriver at de trener oftere, dekker seg til med klær som ikke viser kroppen, passer på hva de spiser, lar være å poste

bilder og videoer i frykt av dårlig mottakelse, tenker at livene sine ikke er bra nok og kjenner på ensomhet.

5.3. Skadelige forhold på sosiale nettverkssider

Når vi gjennom fokusgruppen skulle besvare hva som var positivt og hva som var negativt med sosiale nettverkssider, så vi at det kom betydelig flere besvarelser på hva som var negativt. Når jeg spurte om hva deltakerne tenkte kunne være årsaken til skjevfordelingen i antall svar på positive versus negative nedskrevne lapper, fikk jeg blant annet dette som svar på hvorfor det var flere negative:

Dina: *I think the good things are so superficial, and the bad things are all about what you think about yourself. And the other one (positive) is only what other ones think about. It's like dying inside and showing good. That's why this one is more (negative).*

De positive lappene viste en stor interesse knyttet til å skape og vedlikeholde relasjoner, tilegne seg kunnskap, underholdning og om sosiale nettverkssider som motivasjonskilde. De kan som Dina sier, beskrives eller anses som mer overfladiske. Disse punktene går ikke like mye på det personlige aspektet. De negative lappene forteller om å føle seg utenfor, frykter, avhengighet, få et dårligere selvbilde eller føle seg utilstrekkelig, skadelige trender på nettet, seksuell trakassering, innhold som gjør vondt å se på som eksempelvis krig, falsk informasjon, depresjon, rasisme, mobbing, trusler og så videre (Vedlegg 3).

Det var mange skadelige forhold på sosiale nettverkssider som ble løftet frem. Jeg velger i oppgaven å sette søkelys på det ungdommen brukte lengst tid på å diskutere som var seksuell trakassering. Dette var noe de fleste i gruppen stod frem med å ha blitt utsatt for på sosiale nettverkssider etter at de kom til Norge, her er det snakk om både gutter og jenter. En av guttene, Elias, fortalte om å ha blokkert flere eldre damer på Snapchat som har sendt nakenbilder. Nadia fortalte også om å ha mottatt bilder fra en jente med uviss alder uten klær, som etterspurte å få bilder tilbake og om hun ville bli kjæreste med henne. Nadia løste denne situasjonen med å blokkere vedkommende, men forteller at personen opprettet nye brukere og forsøkte på nytt å ta kontakt med henne. Disse kontoene blokkerte hun også.

Nadia: Det er noen som kommer til å si til deg, «du kjenner meg ikke, og jeg kjenner ikke deg, bare send bilde. Jeg kommer ikke til å poste det eller sende det til noen for jeg kjenner deg ikke, og jeg kjenner ingen av vennene dine, så ingen kommer til å vite at du har sendt bilder til meg».

Under det individuelle intervjuet spurte jeg om hun kunne fortalt noen hun kjenner om hendelser som dette, til dette svarte hun at hun kanskje kunne fortalt det til kusinene sine, men ingen andre. Hun forteller at foreldrene ville påpekt at de tidligere har nevnt at sosiale medier ikke er bra og at hun derfor ikke vil fortelle dem om dette, slik at de ikke skal stå sterkere i sitt argument om at sosiale medier er dårlig å bruke. Utover dette løfter hun frem situasjonen som hadde skjedd tidligere når det ble delt et bilde av henne uten hijab, og at denne hendelsen hadde stemplet henne som en hore – så å fortelle om seksuell trakassering ville nok ikke føre til mindre reaksjoner.

En annen deltaker fra fokusgruppen løftet frem en teori om at personer som har deltatt i kortere tid eller ikke er like vant med sosiale medier, lettere kan la seg lure til å dele nakenbilder på nett:

Zola: Jeg har opplevd det veldig mye. For eksempel når du bruker Snapchat, så plutselig adder en gammel mann deg random. Og han bare «ja, du må sende nudes», og this and that. Og han tvinger deg til å gjøre det. Og så når du sier nei, han bare «plis», han ber deg på en måte som ... ehm ... jeg kan ikke gjøre det, men de som ikke er vant til sosiale medier, de kan gjøre det og tror at det er vanlig. Jeg synes at de mennene eller de gamle, jeg vet ikke, men jeg synes det er en slem ting av dem å gjøre.

Dette argumentert støttet også en annen deltaker i gruppen oppunder:

Nadia: Ja, fordi hvis du har vært lenge på sosiale medier du kommer til å forstå at det er liksom ikke lov å presse eller du er ikke nødt til å sende bilder.

I tabellen nedenfor har jeg hentet frem besvarelser ungdommene skrev ned på Post-it-lapper fra verkstedarbeid i fokusgruppen som omhandler seksuell trakassering:

Besvarelser fra fokusgruppen (Post-it-lapper) knyttet til seksuell trakassering
--

• Truet med å gjøre ting fra fremmede
• Sexual assault
• You can meet creepy people (random people DM you)
• Tvinger deg til å være sammen
• Noen tvinger deg til å bli med ute alene
• Sender uønskede bilder
• Nudes
• Når noen tvinger deg til å sende nakenbilde eller de sender nakenbilde

Tabell 3: Seksuell trakassering

6. Diskusjon

I kapittel 6 vil jeg drøfte funnene fra kapittel 5 opp mot valgte forskningsartikler, teori og i lys av samfunnsarbeid. Dette kapittelet vil også følge strukturen til kapittel 5 ved å inndeles i de tre temaene jeg kom frem til i min tematiske analyse.

Diskusjonen vil baseres på problemstillingen:

Hvordan opplever unge med krysskulturell bakgrunn sosiale nettverkssider og hvilken rolle spiller analoge arenaer?

6.1. Endret forhold til sosiale nettverkssider

Et av de tematiske funnene jeg kartla var en endring i hvilket forhold ungdommene hadde til sosiale nettverkssider. Etter å ha kommet til Norge, engasjerte ungdommene seg i nye sosiale nettverkssider og tok mer aktivt i bruk SNS enn de hadde gjort tidligere. Flere av deltakerne beskrev seg nå som å være avhengige av sosiale nettverkssider, dette kan være et resultat av en større bruk av SNS i det nye landet, eller simpelthen ha sammenheng med alder. Uansett årsak til den økte bruken av SNS, er det viktig å ha en forståelse for hvordan endringer i deltakelse på sosiale nettverkssider kan påvirke unge med krysskulturell bakgrunn.

I lys av samfunnsarbeid hvor vi blant annet tilegner oss kunnskap om å skape og endre sosiale strukturer og undersøke vilkår for deltakelse (Twelvetrees, 2017, s. 19), vil det også være

relevant å se på om sosiale nettverkssider kan være med på å skape trygge og inkluderende sosiale arenaer, og hva som eventuelt er til hinder eller utfordrer dette.

Pierre Bourdieu sitt teoretiske konsept habitus, kan være relevant her. Bourdieu (1959/1995) hevder som nevnt tidligere, at våre handlinger og tanker er formet av vår oppvekst og vår kulturelle bakgrunn (s. 34-37). Dette kan forklare hvorfor foreldre til deltakere fra Midtøsten og Afrika hadde ulike holdninger til bruk av sosiale medier enn deltakere med foreldre fra Europa og Sør-Amerika. Deres habitus, som kanskje kan ha en viss overlapp med det de selv henviste til som deres kulturelle eller etniske bakgrunn, kan ha påvirket deres handlinger og holdninger til sosiale nettverkssider. Hvordan samfunnsmessige strukturer er med på å forme oss mennesker til dem vi er, hvordan vi tenker og hvordan vi handler, slik Bourdieu (1959/1995) beskriver, er her essensielt. Det er mulig at foreldrene til deltakerne fra Midtøsten og Afrika har vokst opp i samfunn hvor andre verdier vektlegges og det enten er en større skepsis eller lite kunnskap om sosiale medier. Foreldrenes bekymring for avhengighet og at SNS kan være helseskadelig, kan slik kobles til deres habitus. Samtidig, kan deltakerne fra Europa og Sør-Amerika ha foreldre som har større viten og aksept for sosiale medier, noe som kan henge sammen med utdanningsnivå. Nadia fortalte også om hvordan kvinner i hjemlandet hennes ikke hadde fått tatt i bruk sosiale nettverkssider, da dette var tilskrevet menn. Hun fikk tillatelse fra sine foreldre til å ta del i sosiale nettverkssider tre år etter at de flyttet til Norge. Dette viser til ulike vilkår for deltakelse, noe Agdal, Sakariassen og Sjeldnæs (2022) skrev om i sin artikkel.

Erving Goffmans rolleteori kan også være med på å forklare ulike forhold til SNS. Faktorer som alder, kjønn og oppvekst kan innvirke på hvilke roller vi spiller ut. Gabriela fortalte om hvordan hun opplevde det som en forutsetning at man deltar på sosiale medier som Instagram og Snapchat for å etablere nye vennskap i Norge. Goffman (1992) sin rolleteori om hvordan mennesker navigerer og opptrer i sosiale situasjoner ved å ta på seg ulike roller (s. 8-22), kan benyttes til å undersøke dette tilfellet. Det kan være at Gabriela følte seg usikker og utenfor i en ny sosial situasjon i Norge, og at hun gjennom å opprette brukere på SNS-plattformer kunne ta på seg en rolle som var mer akseptert og tilpasset den norske sosiale konteksten. Dette igjen for å føle seg inkludert og akseptert av sine jevnaldrende.

Samuel viste også i sitt eksempel hvordan en handling kunne føre til to ulike roller og at normene er ulike og gir ulike muligheter for samhandling og tolkninger. Han fortalte om

hvordan det ble tolket ulikt å etterspørre telefonnummer i Afrika versus i Norge: i Afrika forklarte Samuel at det var vanlig å spørre det motsatte kjønn om telefonnummer for å etablere et vennskap, mens dette i Norge kunne bli betraktet som at man ønsket noe mer – noe romantisk. En enkel handling som å spørre om telefonnummer kunne føre til at andre anså din rolle som enten vennskapelig eller romantisk. De samfunnsmessige strukturene som Bourdieu (1959/1995) retter søkelys mot, kan ha innvirket på hvordan man oppfatter handlinger (s. 23). Hvordan man oppfatter handlinger kan også knyttes til Elias sitt utsagn, hvor han snakker om at oppfatningen av handlinger knyttet til narkotika på SNS kan variere avhengig av en persons rikdom eller sosiale status. Han mener at hvis slike handlinger utføres av rike personer anses gjerne ikke handlingen som like negativ eller klanderverdig, og at unge da kan vokse opp med et inntrykk av at slike handlinger er i orden dersom en har penger og status.

Tilfellene til Samuel og Gabriela kan også vise til en økning i sosial og kulturell kapital. Som nevnt, handler kulturell kapital om å tilegne seg og mestre dominerende kulturelle koder i samfunnet og sosial kapital om tilgang til sosiale nettverk (Aakvaag, 2008, s. 152-153). I Gabriela sitt tilfelle, er det mulig at de norske ungdommene som Gabriela ønsket å bli venner med, hadde felles verdier, normer og interesse rundt sosiale medier. Den dominerende kulturelle koden er da deltakelse på SNS. Gjennom å opprette brukerprofiler og legge til de andre ungdommene i det digitale nettverket, kan det være at Gabriela fikk øke sin sosiale kapital og derav igjen øke muligheten til å etablere nye vennskap. Når Gabriela uttrykker at sosiale medier kan være en forutsetning for dannelse og opprettholdelse av sosiale relasjoner i Norge, sier hun også noe om at dette er en forutsetning for etablering og utvikling av sosial kapital. Dette kan argumenteres ved at den sosiale kapitalen fra digitale arenaer overføres til analoge arenaer. Det er også mulig at Gabriela og Samuel har oppnådd kulturell kapital som gjelder normer for sosialisering blant ungdom i Norge, ettersom begge viser en forståelse for at SNS spiller en betydelig rolle for sosialisering blant unge i landet. Når personer lærer seg normer og evner å tilpasse seg og følge dem i sosiale settinger, har de tilegnet seg en form for kulturell kapital.

Situasjonen til Gabriela kan linkes til forskningsartikkelen til Peeters og D'haenens (2005), som undersøker hvordan integrering og sosiale nettverkssider henger sammen.

Tilstedeværelsen til Gabriela på en fest med etnisk norske ungdommer, der hun ble spurt om deltakelse på SNS-plattformer, er et tegn på tidligere integrasjon da festen fant sted i forkant av at Gabriela nedlastet Instagram og Snapchat. Denne hendelsen indikerer at hun allerede var

delvis integrert og hadde et visst nettverk før hun lastet ned plattformene. Samtidig, peker Gabriela på at hun lastet ned disse SNS-plattformene for å holde videre kontakt med dem hun hadde blitt kjent med, og at de trolig ellers ikke hadde hatt noe videre kontakt. Alt i alt, støtter dette forskningen til Peeters & D'haenens (2005) om hvordan integrering og sosiale nettverkssider henger sammen.

Artikkelen «Social Network Site Usage and Personal Relations of Migrants» (Damian & Ingen, 2014), kan også kobles til funnene fra min datainnsamling hvor Gabriela gir uttrykk for at det er en forutsetning å delta på sosiale nettverkssider for å etablere nye vennskap i Norge. Denne forskningsartikkelen utforsker hvordan bruk av SNS påvirker personlige forhold til migranter i Nederland. Studien viser at SNS kan være en viktig arena hvor migranter kan opprettholde kontakt med personer fra hjemlandet, men også etablere nye vennskap i det nye landet (Damian & Ingen, 2014). Gabriela sine utsagn kan tolkes som et eksempel på hvordan SNS kan fungere som en bro. Hun etablerte brukerprofiler og la til etnisk norske ungdommer på ulike SNS-plattformer. Slik brobygging er også nevnt i forskningsartikkelen «Samfunnsarbeid i digitale nabolag: Tre perspektiver på unge kvinner med innvandrerbakgrunn sine vilkår for deltakelse på sosiale nettverkssider» gjennom perspektivet til Robert Putnam om sosial kapital (Agdal et al., 2022).

Flere av deltakerne fra fokusgruppen fortalte at de holdt kontakt med familie og venner fra hjemlandet gjennom sosiale nettverkssider. Dette viser en opprettholdelse av bånd etter perspektivet til Robert Putnam. Eksempelvis ser vi at Nadia, i stor grad bygger bånd med andre gjennom SNS, ettersom hun i hovedsak etablerer relasjoner på nett med personer fra Midtøsten, som snakker samme språk og er på samme alder. Ifølge Putnam er dette personer kjennetegnet av likheter og homogenitet (Agdal et al., 2022, s. 225-226). Hun har blant annet en Instagrambruker med over 8000 følgere hvor hun forteller at alle skriver på arabisk. Derimot har hun også en Snapchat konto som brukes for å kommunisere med personer hun har etablert kontakt med i Norge. Disse handlingene bekrefter funn fra forskningsartikkelen til Damian & Ingen (2014), ved å vise at SNS tas i bruk for å holde kontakt med personer fra hjemlandet, men også for å etablere nye relasjoner i det nye landet. Det at deltakerne kan knytte kontakter med flere mennesker, uavhengig av geografisk plassering, viser også at SNS muliggjør økt sosial kapital utover det som er tilgjengelig i nærområdet eller den analoge verden.

6.2. Selvpresentasjon på sosiale nettverkssider

Erving Goffman sin rolleteori og teori om selvpresentasjon kan være med på å forklare hvordan deltakerne opptrer på sosiale nettverkssider. Goffman (1992) hevder at individer spiller ulike roller i samfunnet, og at mennesker presenterer seg selv på en måte som passer inn i disse rollene (s. 22). For mennesker med krysskulturell bakgrunn kan det være et ønske om å presentere seg på en spesifikk måte for ulike grupper av mennesker, for eksempel et skille mellom venner og familie. Dette kan videre påvirke valget deres om å ha hemmelige eller private profiler på sosiale nettverkssider, slik eksempelvis Nadia stod frem med å ha.

På SNS kan vi se at deltakerne kan ha flere ulike roller. Gjennom fokusgruppen fortalte de fleste ungdommene at de hadde en rolle gjennom WhatsApp hvor de kommuniserer med familien fra hjemlandet, en annen rolle på Snapchat hvor de kommuniserer med klassekamerater og kanskje enda en rolle gjennom Instagram med et bredere publikum. Dette medfører også at deltakerne kan presentere seg selv på ulike måter, avhengig av hvem de når ut til og hva slags inntrykk de ønsker å gi av seg selv. Ved å ha hemmelige eller private profiler kan personer lettere skifte mellom ulike roller og presentere ulike sider av seg selv basert på situasjonen. Dette vil si at ulike sosiale nettverkssider brukes til ulike former for selvpresentasjon, og ungdommene får dermed mulighet til å innta ulike roller.

En av forskningsartiklene jeg har inkludert: «I could well have said I was Norwegian but nobody would believe me: Ethnic minority youths' self-representation on social network sites» (Mainsah, 2011), kan brukes til å drøfte forholdene de unge opplevde knyttet til selvpresentasjon. Forskningsartikkelen kan bidra til å øke forståelsen av hvordan unge krysskulturelle håndterer og navigerer seg gjennom ulike utfordringer knyttet til selvpresentasjon på SNS, og hvordan ulike faktorer kan påvirke deres opplevelse av inkludering og tilhørighet på nett. Artikkelen kan blant annet bidra til å forstå de krysskulturelle ungdommenes bekymringer og overveielser knyttet til privatliv og selvpresentasjon på sosiale nettverkssider.

Mainsah (2011) sin forskningsartikkel viser hvordan etniske minoritetsungdommer kan oppleve ulike stereotypier og forventinger på SNS basert på deres etniske bakgrunn, og hvordan dette kan påvirke deres selvpresentasjon på nett (s. 179-182). I mine funn viste

ungdommene en bekymring for å dele innhold som kan tolkes på ulike måter basert på normer og verdier og en frykt for å oppleve negative konsekvenser knyttet til dette. Fokusgruppen diskuterte hva man kunne og ikke kunne dele på sosiale nettverkssider basert på hvor man var fra og hvordan man så ut. Vi ser også hvordan normer og verdier spilte inn når det ble delt en video av Nadia uten hijab. Denne hendelsen førte til en konflikt med familien hennes og farens bekymringer og tårer kan indikere at hendelsen var alvorlig for ham og familiens ære. Dette viste hvordan en hendelse gjennom sosiale nettverkssider kunne ha konsekvenser for individet og deres sosiale omgivelser basert på hvilke verdier og normer som var gjeldende for dem. Et utfall etter denne episoden var at Nadia ble mer forsiktig med å delta på sosiale nettverkssider i frykt for at noe slikt kunne gjenta seg. Dette kan også forstås i lys av habitus, ettersom vi lærer gjennom det som skjer som respons på vår egen atferd. At ungdommene hadde krysskulturell bakgrunn gjorde at de hadde flere former for kunnskap og normer, men måtte finne ut hva som passet i ulike sammenhenger.

I tillegg til å diskutere hva som kan deles eller ikke på grunnlag av ulikheter knyttet til etnisitet, normer og verdier, ble også skjønnhetsidealer og kroppspress diskutert i fokusgruppen. Her stod Dina åpent frem om sin bruk av Photoshop for å redigere kroppen sin før hun la ut bilder på nettet. Bourdieu sin handlingsteori kan benyttes til å utforske hvorfor Dina redigerer kroppen sin før hun deler bilder av seg selv på sosiale nettverkssider. Det er mulig at Dina sin habitus har påvirket hennes forståelse av hva som er attraktivt eller ønsket innhold på sosiale nettverkssider. Sosiale nettverkssider kan fungere som en arena som forsterker visse verdier og normer knyttet til skjønnhet og kropp, som igjen påvirker hvordan vi ser på andre og oss selv også i virkeligheten. Dina uttrykte at man i hjemlandet alltid måtte ta «perfekte» bilder uavhengig av hva bildet skulle brukes til, mens en i Norge ikke har et like stort behov for dette. Dina forteller på denne måten om hvordan selvpresentasjon var ulikt i hjemlandet fra hvordan selvpresentasjon er i Norge. Fremdeles legger Dina ut redigerte bilder av kroppen sin selv om hun nå bor i Norge, noe som viser til at handlingen henger igjen som noe kroppsliggjort – habitus hun har ervervet fra hjemlandet former hennes tanker og handlinger i det nye landet.

6.3. Skadelige forhold på sosiale nettverkssider

Under resultatdelen gjorde vi oss kjent med at deltakerne fra fokusgruppen hadde erfart seksuell trakassering på sosiale nettverkssider, og at dette omfavnet både kvinner og menn. Når jeg dykket videre på denne tematikken i det individuelle intervjuet, spurte jeg deltakeren om dette var informasjon hun kunne delt med familie eller venner. Til svar fikk jeg at hun kanskje kunne informert sine kusiner, men ingen andre. Pierre Bourdieu sitt teoretiske konsept habitus påvirker hvordan mennesker reagerer på seksuell trakassering, ettersom habitus blant annet kan påvirke hvordan personer forholder seg til skyldfølelse og skam, eller andre følelser som kan oppstå i forbindelse med en slik hendelse. Dersom habitusen tilsvarer en høy grad av skyldfølelse eller skam knyttet til seksuell trakassering, kan dette føre til at personen som opplever trakasseringen ikke forteller om dette til noen eller oppsøker hjelp i frykt av hvordan dette ville blitt oppfattet. Nadia fortalte at slike hendelser ikke var noe hun kunne dele med foreldrene og begrunnet dette med hvor ille situasjonen hadde blitt etter videoen av henne uten hijab, at personer da hadde kommentert at hun var en hore og poengterte hvor opprørt faren hadde blitt.

Zola løftet i fokusgruppen frem en teori om at personer som har deltatt i kortere tid eller ikke er like vant med sosiale nettverkssider, lettere kan la seg lure til å dele nakenbilder. Innledningsvis snakket jeg om sosiale nettverkssider som en digital setting og en setting som kan brukes til helsefremmende arbeid (Loss et al., 2014, s. 161). Perspektiver fra denne artikkelen kan bidra til å understreke viktigheten av å utvikle helsefremmende strategier og tiltak som tar hensyn til de mulige unike behovene og utfordringene til unge mennesker med krysskulturell bakgrunn som erfarer seksuell trakassering på sosiale nettverkssider. Dette kan eksempelvis omfatte å tilby veiledning og opplæring i hvordan å beskytte seg mot seksuell trakassering, samt skape inkluderende og trygge SNS-plattformer der unge kan dele informasjon, hjelpe og støtte hverandre på en helsefremmende og konstruktiv måte. Jeg tenker også at det kan være et behov for videre forskning på dette feltet om unge krysskulturelle som opplever seksuell trakassering og hvordan håndtere dette.

7. Avsluttende refleksjoner

Jeg har søkt å svare på problemstillingen min gjennom presentasjon av funn og diskusjoner rundt disse. Ved å sette opplevelsene til ungdommene opp mot teori og tidligere forskning,

har målet vært å gi et bilde av hvordan deltakelse på sosiale nettverkssider oppleves, hvorfor ungdommene handler slik de gjør og koblingen mellom analoge og digitale arenaer. Dette er en liten kvalitativ studie med 10 krysskulturelle deltakere som har formidlet sine opplevelser rundt deltakelse på sosiale nettverkssider. Funn og diskusjon er vist gjennom 3 tematiserte kapitler: 1) *endret forhold til sosiale nettverkssider*, 2) *selvpresentasjon på sosiale nettverkssider* og 3) *skadelige forhold på sosiale nettverkssider*.

Gjennom fokusgruppe og intervju oppdaget jeg at ungdommene tilpasset seg en ny hverdag hvor de i økende grad brukte sosiale nettverkssider som kilde for nettverksbygging og til opprettholdelse av nettverk. Det var også endringer i hvordan de interagererte på SNS i forhold til hvilke plattformer de brukte og hvordan de brukte dem, sammenlignet med hva de hadde gjort i hjemlandet. Flere av deltakerne hadde begrenset kunnskap om SNS-plattformer fra hjemlandet, mens de nå beskrev seg selv som avhengige brukere. Jentene fra Midtøsten og Afrika fortalte at foreldrene deres så på bruk av SNS som dårlig, og begrunnet dette med at det var avhengighetsskapende, dårlig for helsen eller en fare for familiens ære. Ungdommenes oppvekst, normer og verdier preget hva de ønsket å dele eller anså som akseptabelt å dele på SNS. Det forelå også en frykt for å dele noe som kunne bli sett på som negativt eller skambelagt blant deres nære krets av familie og venner. Disse funnene kan knyttes til Bourdieu om habitus, som hevder at våre tanker og handlinger formes av vår oppvekst, noe som i dette tilfellet gjelder ungdommer som har vokst opp i andre land enn Norge. Erving Goffmans rolleteori kan også bidra til å forklare hvilke roller ungdommene valgte å spille ut på sosiale nettverkssider.

Under våre diskusjoner utforsket vi også temaer knyttet til selvpresentasjon på sosiale nettverkssider, inkludert skjønnhetsidealer og kroppspress. Jeg påpekte tidligere at Erving Goffmans rolleteori kan være nyttig for å forklare hvordan deltakerne opptrer på sosiale nettverkssider. Deltakerne forklarte hvordan de brukte ulike plattformer til å delta i ulike fellesskap, noe som igjen viste hvordan de presenterte seg på ulike måter til ulike publikum. Ungdommene ga uttrykk for bekymring når det gjaldt deling av innhold som kunne bli tolket forskjellig basert på etnisk bakgrunn og verdier. Utover dette, var en av deltakerne åpen om å ta i bruk Photoshop for å redigere kroppen sin. Begrunnelsen hennes bak redigeringen, var basert på at de i hjemlandet hadde måtte poste «perfekte» bilder til enhver anledning, mens dette ikke var gjeldende i Norge til samme grad. Dette kan vi knytte til hennes habitus. Til

tross for å være i Norge, velger hun fremdeles å redigere bildene sine og dette viser hvordan hennes tidligere erfaringer påvirker hennes handlinger i dag.

Verkstedarbeidet i fokusgruppen stilte to åpne spørsmål om hva som var positivt og negativt på sosiale nettverkssider. Ungdommene viste et økt engasjement når de pratet om det negative, spesielt knyttet til seksuell trakassering. Pierre Bourdieus teoretiske konsept, habitus, kan påvirke hvordan ungdommene reagerer på seksuell trakassering. En bekymring blant unge med krysskulturell bakgrunn er dersom de ikke føler at de kan fortelle om slike hendelser til andre, slik som når Nadia nevnte at hun ikke kunne fortelle slikt til sine foreldre på grunn av frykt for negative konsekvenser knyttet til familiens ære. En annen deltaker løftet også frem en teori om at personer som ikke er like erfarne med sosiale nettverkssider, lettere kan bli lurt til å dele nakenbilder. Samfunnsarbeid handler om å sette individuelle problemer inn i en samfunnsmessig kontekst (Hutchinson, 2022, s. 14-16). Av den grunn mener jeg at det er behov for ytterligere forskning på hvordan unge med krysskulturell bakgrunn opplever seksuell trakassering og hvordan de håndterer dette, spesielt på sosiale nettverkssider.

Disse opplevelsene og handlingene knyttet til deltakelse på sosiale nettverkssider, selvpresentasjon og seksuell trakassering viser også et samspill mellom digitale og analoge arenaer. Ungdommene sin deltakelse på sosiale nettverkssider kan få konsekvenser på analoge arenaer eksempelvis gjennom økt treningsbehov eller negative sanksjoner fra familiemedlemmer. Men det kan også medbringe en økt sosial og kulturell kapital, lette integrering samtidig som en også lettere kan holde kontakt med personer fra hjemlandet.

Denne studien er som nevnt en liten kvalitativ studie med 10 deltakere. Dette innebærer både styrker og begrensninger. På ene siden, er det tenkelig at jeg fikk deltakerne til å åpne seg opp og dele den informasjonen som de delte, på grunnlag av at de var en liten gruppe som kjente hverandre godt fra før av. På den annen side, er det mulig at en gruppe som kjenner hverandre så godt fra før har dannet felles interesser og synspunkter gjennom å være så mye rundt hverandre, og at en gruppe som ikke kjente hverandre fra før av mulig kunne gitt andre utslag i diskusjoner. Det kunne også vært en fordel om jeg hadde fått til å gjennomføre flere fokusgrupper for å undersøke nettopp dette. Alt i alt, synes jeg det kom frem interessante opplysninger rundt dette emnet, som burde forskes mer på i samfunnsarbeid da sosiale nettverkssider er blitt en viktig arena for unge i dag.

Litteraturliste

- Abrahamsen, M. H. (2023, 3. januar). Snapchat. I *Store norske leksikon*.
<https://snl.no/Snapchat>
- Abrahamsen, M. H., Dvergsdal, H. & Askheim, S. (2023, 25. januar). Instagram. I *Store norske leksikon*. <https://snl.no/Instagram>
- Agdal, R., Sakariassen, H. & Spjeldnæs, I. O. (2022). Samfunnsarbeid i digitale nabolag: Tre perspektiver på unge kvinner med innvandringsbakgrunn sine vilkår for deltakelse på sosiale nettverkssider. I G. Ågotnes & A. K. Larsen (Red.), *Kollektiv mobilisering: samfunnsarbeid i teori og praksis* (s. 221-245). Cappelen Damm Akademisk.
<https://doi.org/10.23865/noasp.168.ch9>
- Bennett, T. (2007). Habitus Clivé: Aesthetics and Politics in the Work of Pierre Bourdieu. *New Literary History*, 38(1), 201-228. <https://www.jstor.org/stable/20057996>
- Bourdieu, P. (1992). *The logic of practice*. (R. Nice, Overs.). Polity Press. (Opprinnelig utgitt 1980).
- Bourdieu, P. (1995). *Distinksjonen: en sosiologisk kritikk av dømmekraften* (A. Prieur & T. Barth, Overs.). Pax. (Opprinnelig utgitt 1959).
- boyd, d. & Ellison, N. B. (2007). Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), 210-230.
<https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x>
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology, *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Bruns, A. (2015). Making Sense of Society Through Social Media. *Social Media + Society*, 1(1). <https://doi.org/10.1177/2056305115578679>
- Burstow, B. (1991). Freirian Codifications and Social Work Education. *Journal of Social Work Education*, 27(2), 196-207. <https://doi.org/10.1080/10437797.1991.10672189>
- Collins, C. S. & Stockton, C. M. (2018). The Central Role of Theory in Qualitative Research. *International Journal of Qualitative Methods*, 17(1).
<https://doi.org/10.1177/1609406918797475>
- Damian, E. & Van Ingen, E. (2014). Social Network Site Usage and Personal Relations of Migrants. *Societies*, 4(4), 640-653. <https://doi.org/10.3390/soc4040640>
- Enli, G. & Aalen, I. (2023, 6. februar). Sosiale medier. I *Store norske leksikon*.
https://snl.no/sosiale_medier
- Eriksen, T. H. (2021). *Små steder – store spørsmål: innføring i sosialantropologi* (4. utg.). Universitetsforlaget.

- Fangen, K. (2010). *Deltagende observasjon* (2. utg.). Fagbokforlaget.
- Gilje, N. & Grimen, H. (1993). *Samfunnsvitenskapens forutsetninger: innføring i samfunnsvitenskapens vitenskapsfilosofi* (3. utg.). Universitetsforlaget.
- Goffman, E. (1992). *Vårt rollespill til daglig: en studie i hverdagslivets dramatik* (K. & K. Risvik, Overs.). Pax. (Opprinnelig utgitt 1959).
- Grenfell, M. J. (2014). *Pierre Bourdieu: Key Concepts*. Taylor and Francis Group.
<https://doi.org/10.4324/9781315729923>
- Holter, H. & Kalleberg, R. (1996). *Kvalitative metoder i samfunnsforskning* (2. utg.). Universitetsforlaget.
- Hutchinson, G. S. (2022). *Samfunnsarbeid: Mobilisering og deltakelse i sosialfaglig arbeid* (4. utg.). Gyldendal.
- Jacobsen, D. I. (2010). *Forståelse, beskrivelse og forklaring: innføring i metode for helse- og sosialfagene* (2. utg.). Høyskoleforlaget.
- Klev, R. & Levin, M. (2021). *Forandring som praksis: endring og utvikling som samskapt læring* (3. utg.). Fagbokforlaget.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg.). Gyldendal Akademisk.
- Leeming, D. (2018). The Use of Theory in Qualitative Research. *Journal of Human Lactation*, 34(4), 668-673. <https://doi.org/10.1177/0890334418794666>
- Loss, J., Lindacher, V. & Curbach, J. (2014). Online social networking sites - a novel setting for health promotion? *Health & Place*, 26, 161-170.
<https://doi.org/10.1016/j.healthplace.2013.12.012>
- Mainsah, H. (2011). 'I could well have said I was Norwegian but nobody would believe me': Ethnic minority youths' self-representation on social network sites. *European Journal of Cultural Studies*, 14(2), 179-193. <https://doi.org/10.1177/1367549410391926>
- Malterud, K. (2012). *Fokusgrupper som forskningsmetode for medisin og helsefag*. Universitetsforlaget.
- Malterud, K. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder for medisin og helsefag* (4. utg.). Universitetsforlaget.
- Medietilsynet. (2022). «Man må ha tykk hud eller unngå å være på nettet» – en undersøkelse om unges erfaringer med hatefulle ytringer.
<https://www.medietilsynet.no/globalassets/publikasjoner/kritisk-medieforstaelse/2022-rapport-hatefulle-ytringer.pdf>

- Nadim, M. (2015). Generalisering og bruken av analytiske kategorier i kvalitativ forskning. *Sosiologisk tidsskrift*, 23(3), 129-148.
<https://doi.org/10.18261/ISSN1504-2928-2015-03-01>
- Peeters, A. L. & d'Haenens, L. (2005). Bridging or bonding? Relationships between integration and media use among ethnic minorities in the Netherlands. *Communications*, 30(2), 201-231. <https://doi.org/10.1515/comm.2005.30.2.201>
- Polit, D. F., & Beck, C. T. (2021). *Nursing research: generating and assessing evidence for nursing practice* (11th ed.). Lippincott Williams & Wilkins.
- Raffel, S. (1999). Revisiting Role Theory: Roles and the Problem of the Self. *Sociological Research Online*, 4(2), 113-124. <https://doi.org/10.5153/sro.217>
- Ringdal, K. (2018). *Enhet og mangfold: samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode* (4. utg.). Fagbokforlaget.
- Salole, L. (2018). *Identitet og tilhørighet: Om ressurser og dilemmaer i en krysskulturell oppvekst* (2. utg.). Gyldendal Akademisk.
- Schwandt, T. A. (2001). *Dictionary of qualitative inquiry* (2nd ed.). Sage Publications.
- Smith, D. W. & McIntyre, R. (1971). Intentionality Via Intensions. *The Journal of Philosophy*, 68(18), 541-561. <https://doi.org/10.2307/2025019>
- Stark, A. L., Geukes, C. & Dockweiler, C. (2022). Digital Health Promotion and Prevention in Settings: Scoping Review. *Journal of Medical Internet Research*, 24(1), e21063. <https://doi.org/10.2196/21063>
- Stevens, R., Bleakley, A., Hennessy, M., Dunaev, J. & Gilliard-Matthews, S. (2019). #digital hood: Engagement with Risk Content on Social Media among Black and Hispanic Youth. *Journal of Urban Health*, 96(1), 74–82. <https://doi.org/10.1007/s11524-018-0314-y>
- Thornquist, E. (2018). *Vitenskapsfilosofi og vitenskapsteori: for helsefag* (2. utg.). Fagbokforlaget.
- TikTok. (u.å.). *About TikTok*. Hentet 20. april 2023 fra https://www.tiktok.com/about?enter_method=bottom_navigation
- Twelvetrees, A. (2017). *Community Development, Social Action and Social Planning* (5th ed.). Palegrave.
- WhatsApp. (u.å.). *Om WhatsApp*. Hentet 20. april 2023 fra <https://www.whatsapp.com/about?lang=nb>
- Wilken, L. (2011). *Bourdieu for begyndere* (2. utg.). Samfundslitteratur.

World Health Organization. (u.å). *Health promotion*. Hentet 23. april 2023 fra

https://www.who.int/health-topics/health-promotion#tab=tab_3

Ågotnes, G. (2021). The forms of social capital: Theory and practice in community work. I K.

Lea & R. Horne (Red.), *Praxelogiske perspektiver: Professorens habitus og kampen for sykepleievitenskap som autonomt fag* (s. 321-340). Hexis.

Aakvaag, G. C. (2008). *Moderne sosiologisk teori*. Abstrakt forlag.

Vedlegg

Vedlegg 1: Invitasjon til å delta i fokusgruppe

VI TRENGER DIN HJELP

Vil du være med på verksted om sosiale medier?

Jeg ønsker å invitere personer med en krysskulturell bakgrunn, personer som har nettverk på sosiale medier som går over flere land. Er det fordeler og ulemper med å kommunisere på tvers av landegrenser?

Forskning viser at noen blir glade av å være på sosiale medier og noen synes det er slitsomt, og noen blir lei seg av det.

Vi prøver å forstå hvorfor, og trenger din hjelp til dette, kan vi gjøre noe med dette?

Jeg trenger hjelp – dere er ekspertene

Det blir servert pizza og brus, og et gavekort som takk for hjelpen etterpå.

Vil du delta i prosjektet ”*Bruk av sosiale medier*”?

Vi trenger din hjelp, og i dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse betyr.

Formål Formålet er å finne ut hvordan sosiale medier brukes av ungdom med krysskulturell bakgrunn. Kan sosiale medier brukes positivt og gi bedre hverdagsliv? Kan vi sammen finne forslag til hvordan sosiale medier kan bli bedre å bruke?

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet? Høgskulen på Vestlandet (HVL) ved Rita Agdal.

Hva innebærer det for deg å delta? Vi vil lære mer om hvordan sosiale medier oppleves. Hva er bra og hva kan være vanskelig? Møtet varer i omtrent to timer. Vi gjør gjerne lydopptak, men kan også ta notater.

Hvorfor får du invitasjon til å delta? Fordi du er 16-26 år og har krysskulturell bakgrunn.

Det er frivillig å delta Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger. Når vi skriver ned hva som ble sagt forandrer vi alle navn. Vi behandler opplysningene i samsvar med personvernregelverket. Informasjon lagres på en forskningsserver.

Dine rettigheter. Du har rett til innsyn i personopplysninger som er registrert om deg, og å få rettet eller slettet dem, eller få kopi av opplysninger. Du kan klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av personopplysninger. Vi lagrer bare kontaktinformasjon midlertidig og du blir anonym når vi skriver om prosjektet.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg? Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke. På oppdrag fra Høgskulen på Vestlandet har Norsk senter for forskningsdata AS (NSD) vurdert at behandlingen av personopplysninger samsvarer med personvernregelverket.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Dataoppbevaring skal etter planen avsluttes 31.12.2023.

Hvor kan jeg finne ut mer eller benytte meg av mine rettigheter? Ta kontakt med:

Høgskulen på Vestlandet ved Rita Agdal riag@hvl.no telefon 934 15 525

Vårt personvernombud: personvernombud@hvl.no telefon 5530 1031

NSD/Norsk senter for forskningsdata AS, på epost: personvernombudet@nsd.no), telefon: 55 58 21 17

Med vennlig hilsen

Rita Agdal Prosjektansvarlig

Vedlegg 2: Informasjonsskriv og samtykkeerklæring fokusgruppe

Vil du delta i prosjektet ”Bruk av sosiale medier”?

Vi trenger din hjelp, og i dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse betyr.

Formål Formålet er å finne ut hvordan sosiale medier brukes av ungdom med krysskulturell bakgrunn. Kan sosiale medier brukes positivt og gi bedre hverdagsliv? Kan vi sammen finne forslag til hvordan sosiale medier kan bli bedre å bruke?

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet? Høgskulen på Vestlandet (HVL) ved Rita Agdal.

Hva innebærer det for deg å delta? Vi vil lære mer om hvordan sosiale medier oppleves. Hva er bra og hva kan være vanskelig? Møtet varer i omtrent to timer. Vi gjør gjerne lydopptak, men kan også ta notater.

Hvorfor får du invitasjon til å delta? Fordi du er 16-26 år og har krysskulturell bakgrunn.

Det er frivillig å delta Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger. Når vi skriver ned hva som ble sagt forandrer vi alle navn. Vi behandler opplysningene i samsvar med personvernregelverket. Informasjon lagres på en forskningsserver.

Dine rettigheter. Du har rett til innsyn i personopplysninger som er registrert om deg, og å få rettet eller slettet dem, eller få kopi av opplysninger. Du kan klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av personopplysninger. Vi lagrer bare kontaktinformasjon midlertidig og du blir anonym når vi skriver om prosjektet.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg? Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke. På oppdrag fra Høgskulen på Vestlandet har Norsk senter for forskningsdata AS (NSD) vurdert at behandlingen av personopplysninger samsvarer med personvernregelverket.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Dataoppbevaring skal etter planen avsluttes 31.12.2023.

Hvor kan jeg finne ut mer eller benytte meg av mine rettigheter? Ta kontakt med:

Høgskulen på Vestlandet ved Rita Agdal riag@hvl.no telefon 934 15 525

Vårt personvernombud: personvernombud@hvl.no telefon 5530 1031

NSD/Norsk senter for forskningsdata AS, på epost: personvernombudet@nsd.no), telefon: 55 58 21 17

Med vennlig hilsen
Rita Agdal Prosjektansvarlig

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Bruk av sosiale medier*, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

å delta i fokusgruppe eller verksted

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet 31.12.2023.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 3: Besvarelser på Post-it-lapper

Besvarelser fra Post-it-lapper – Verkstedarbeid i fokusgruppen

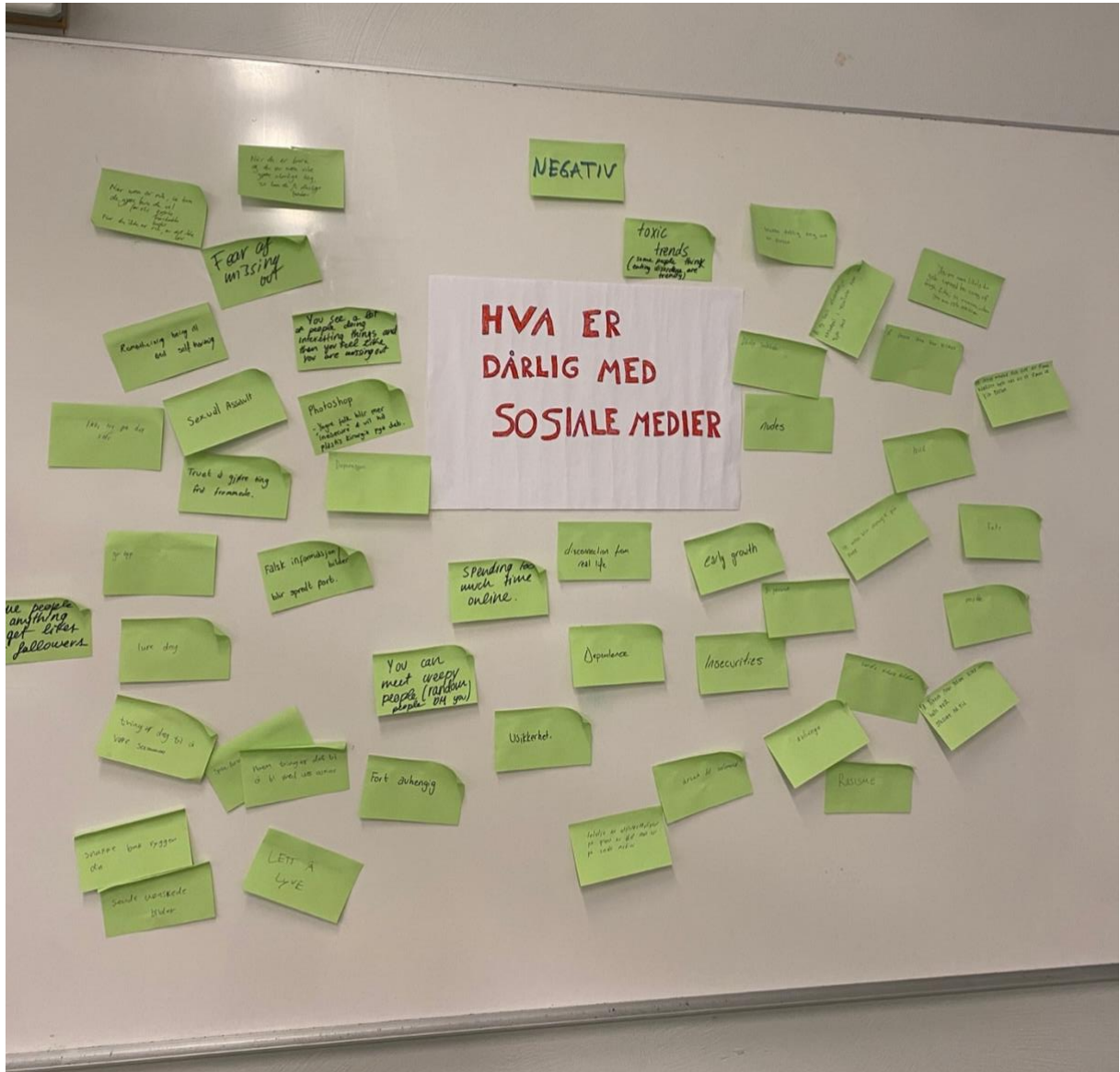
Hva er dårlig med sosiale medier	Hva er bra med sosiale medier	Hvordan påvirker sosiale medier din hverdag?
1. Fear of missing out	1. Få kontakt med familie	1. Trener for å få fint kropp #kroppspress
1. You see a lot of people doing interesting things and then you feel like you are missing out	1. Lett å holde kontakt med familie/venner i utlandet	1. Trener oftere
1. Usikkerhet	1. To know and talk to people from anywhere	1. Bruker klær som ikke viser kroppen
1. Følelse av utilstrekkelighet på grunn av det man ser på sosiale medier	1. At du trenger ikke å betale for å ringe eller chatte med noe, så lenge du har nett	1. Trying to change face and body lines cause of photoshops

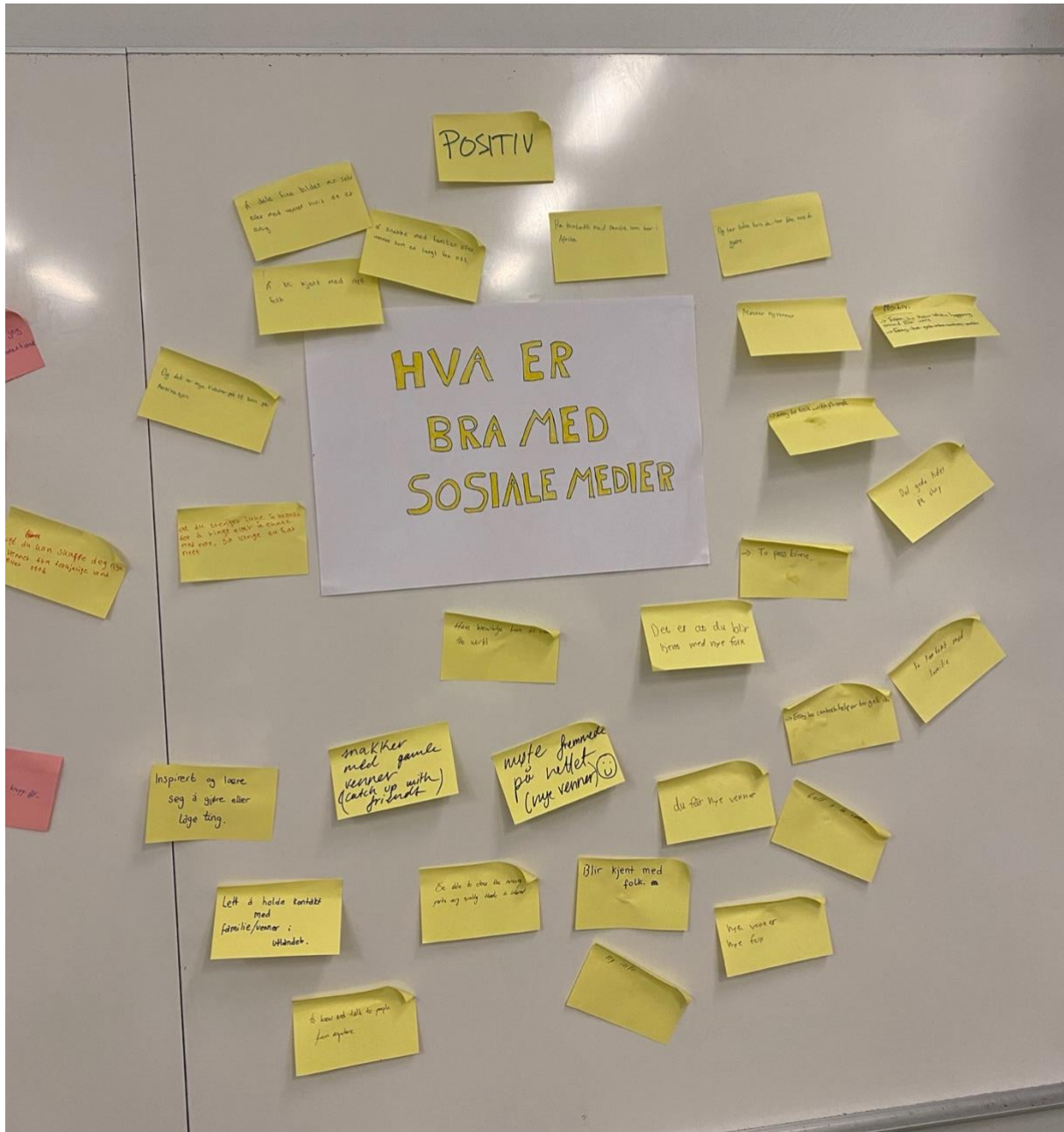
1. Insecurities	1. At du kan skaffe deg nye venner fra forskjellige land eller sted	1. Passer på det jeg spiser.
1. Dårlig selvbilde	1. Ha kontakt med familie som bor i Afrika	1. Ikke post bilder eller videoer for at jeg ikke får dårlige kommentarer
1. True/fake	1. Å snakke med familien eller venner som er langt fra oss	1. Mann føler alltid at det er noe mer eg kan gjør, for å få noe.
1. Photoshop - yngre folk blir mer "insecure" & vil ha plastisk kirurgik pga det	1. Å bli kjent med nye folk	1. Doing everything in a "aesthetic" way
1. Å poste ikke bra bilder	1. Snakker med gamle venner (catch up with friends)	1. Du vil alltid vite hva som skjer videre -- -- next
1. Some people do anything to get likes or followers	1. Møte fremmede på nettet (nye venner)	1. Thinking that our social life is inadequate
1. Å gi feil informasjon for eksempel i youtube noen som gjør det	1. Blir kjent med folk	1. Føler ennsom hvis jeg ser vennine mine gik ut uten meg
1. Bli påvirket	1. Møter nye venner	1. Føler deg bra når du snakker med vennene dine
1. Avhenge	1. Easy to talk with friends	1. People online inspire me to do HufA (learn how to knit, go to gym)

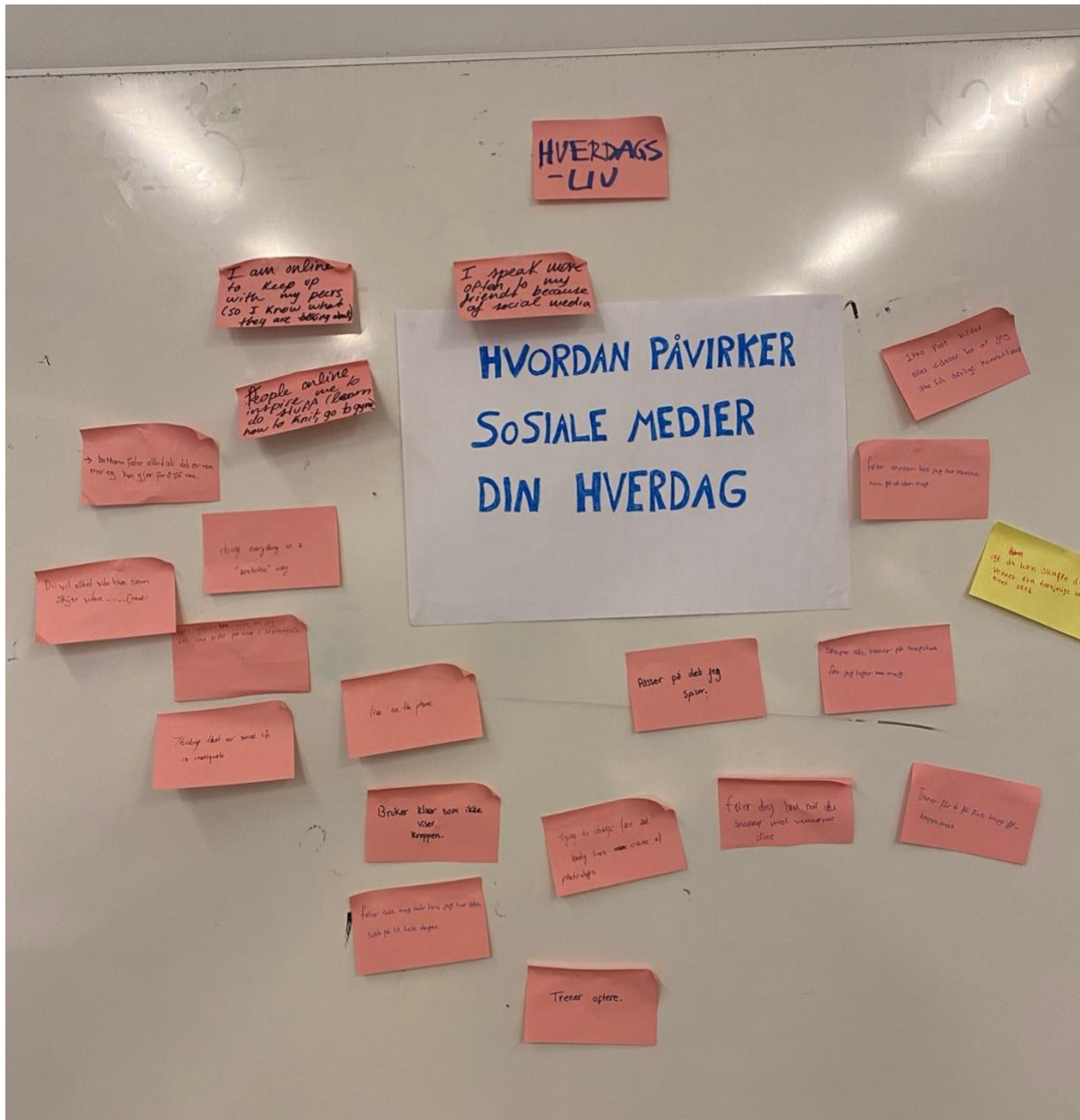
1. Fort avhengig	1. Det er at du blir kjent med nye folk	1. I speak more often to my friends because of social media
1. At man blir avengie på nett	1. Du får nye venner	1. I am online to keep up with my peers (so I know what they are talking about)
1. Dependence	1. Nye venner, nye folk	1. Nett påvirket meg at jeg kan ikke stole på noe i sosial media
1. Disconnection from real life	1. Lett å få venner	1. Live on the phone
1. Spending too much time online	1. Del gode tider på story	1. Snaper alle venner på snapchat før jeg leger meg
1. Når noen er rik, så kan de gjøre hva de vil for eks. røyke/narkotika/hash. Når du ikke er rik, er det ikke lov. Når du er barn og du ser noen rike gjøre ulovlige ting, så kan du få dårlige tanker.	1. Å dele fine bilder av meg selv eller med venner hvis de er enig	1. Føler ikke meg selv hvis jeg har ikke sett på tiktok hele dagen
1. På tiktok noen person viser oss bare krig. Spesielt nå tid.	1. Og det er mye videoer på tiktok som gir motivasjon	1. X : For min del er jeg en av de som er avhengige av sosial medier jeg vet ikke hvorfor, men jeg føler at diamantene jeg snakker med tilhører meg mer enn de jeg snakke med på

		virkeligheten. Og de forstår meg mer. Og jeg kan si hva jeg vil uten å være redd for en reaksjon. (Syria)
1. You are more likely to get exposed to using of drugs. F.eks. in movies, when you see pple use them.	1. Inspirert og lære seg å gjøre eller lage ting	
1. På sosial medier folk sier du finne kjæreste bare når du er finne og rik person	1. Have knowledge from all over the world	
1. Lure deg	1. Be able to close the missing parts very quickly thanks to internet	
1. Falsk informasjon/bilder blir spredt fort	1. Ny info	
1. Lett å lyve	1. Easy to know whats happening around the world	
1. Snakke dårlig ting om en person	1. Easy to contact help or to get it	
1. Snakke bak ryggen din	1. To pass time	
1. Sende videre bilder	1. Og tar tiden hvis du har ikke noe å gjøre	
1. Ikke tro på deg selv		
1. Gir opp		
1. Depresjon		
1. Årsak til selvmord		

1. Rasisme		
1. Mobbe		
1. Toxic trends (some people think eating disorders are trendy)		
1. Spiseforstirrelse		
1. Romanticizing being ill and self harming		
1. Truet å gjøre ting fra fremmede		
1. Sexual Assault		
1. You can meet creepy people (random people DM you)		
1. Tvinger deg til å være sammen		
1. Noen tvinger deg til å bli med ute aleine		
1. Sende uønskede bilder		
1. Nudes		
1. Early growth		
1. X : Når noen tvinger deg for å sende naken bilde eller de sender naken bilde (Eritrea)		

Vedlegg 4: Intervjuguide

Intervjuguide

TEMA

SPØRSMÅL

POTENSIELLE
UNDERSPØRSMÅL

SOSIALE RELASJONER

Hvis vi går 5-6 år tilbake i tid, til da du bodde i hjemlandet ditt, hvordan var ditt forhold til sosiale medier?

- Hva har forandret seg fra den tid til hvordan du bruker sosiale medier nå?
- Hvordan bruker du sosiale medier (som for eksempel Instagram)? Deler du bilder? Hva slags?
- Hvem kan se dine profiler og hva du deler på sosiale medier?
- Bruker du ulike apper til ulike aktiviteter?
- Bruker du ulike apper til å kommunisere med ulike folk?
- Hvor ofte bruker du sosiale medier?

Har sosiale medier ført til at du har fått nye venner?

- Hvis ja: hvordan?
- Hva venner har du i Norge?
- Har du noen norske venner? (Hvis ja: hvordan har du blitt kjent med dem?)
- Har du venner i klassen?
- Deltar du på noen aktiviteter?
- Gjør du på noe med familien?

		<ul style="list-style-type: none"> • Hvordan møter du venner? • Er de du prater med på sosiale medier de samme som du er sammen med på fritiden? • Hva betyr sosiale medier for ditt forhold til venner?
	<p>Hva betyr sosiale medier for ditt forhold til familien?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bruker familien din sosiale medier? (foreldre, søsken ...?) Hvis ja, til hva, hvordan? Eks. Whatsapp • Er familien din sosial? Er de med andre familier?
	<p>Under forrige møte var det flere som nevnte at foreldrene deres ikke synes det var bra å bruke sosiale medier, hva tenker dine foreldre om din bruk av sosiale medier?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gjør tankene til familien din om sosiale medier noe med ditt bruk? • Gjør tankene til familien din om sosiale medier til at du gjør eller lar være å gjøre noe på fritiden?
	<p>Hva inspirerte deg til videre skolegang etter ungdomsskolen?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Har familien din utdannelse? – har de inspirert deg til videre skolegang?

**UTFORDRINGER PÅ
SOSIALE
NETTVERKSSIDER**

De fleste diskuterer viktige ting med folk de kjenner. Hvis du ser tilbake på de siste seks månedene, hvem diskuterte du viktige ting med?

Det ble nevnt tidligere av en annen elev at dersom man ikke er så vant til å bruke sosiale medier (at man ikke har brukt sosiale medier så lenge), og en person på nettet sier du må sende nakenbilde så kan det hende man tror at man er nødt til dette. Hva tenker du om dette?

- Er disse personene de du tilbringer mest tid med på sosiale medier?
- Er disse personene de du tilbringer mest tid med i hverdagen?
- Er dette noe du kjenner deg igjen i?
- Har du selv opplevd dette/hatt venner som har opplevd dette?
- Snakker du med foreldrene dine om seksuell trakassering på sosiale medier?
- Har du noen søsken? Kunne du snakket med dem?
- Snakker du med venner om dette?
- Blir du engstelig av dette?
- Hva vil være konsekvensen av å snakke om dette?
- Forskning viser at i noen miljøer kan det å fortelle om seksuelle krenkelser, for eksempel å få tilsendt nakenbilder eller å bli tvunget til å sende

	<p>dette, gjøre at kvinnen blir stemplet som hore og at det er skam mot både henne og familien. Hvilke tanker gjør du deg om dette?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Under forrige møtet fortalte du litt om å ha fått tilsendt upassende bilder fra en kvinne, hvordan håndterer du dette?
	<p>Vi snakket også litt om mobbing på sosiale medier sist vi møttes, har du opplevd dette?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tenker du det er noen forskjell mellom etnisk norske og personer som ikke har bodd så lenge i Norge når det kommer til mobbing på sosiale medier? (Eks. hva man mobber om, hvordan, hvor)
<p>HVORDAN KAN SOSIALE MEDIER BLI BEDRE Å BRUKE</p>	<p>Har du noen tanker om hvordan sosiale medier kunne blitt bedre å bruke? (Hva kunne gjort sosiale medier bedre?)</p>

Avrunde intervjuet:

- Er det noe du vil legge til ut fra de temaene vi har vært innom?
- Er det noe du ønsker å legge til som jeg ikke har spurt om?

Vedlegg 5: Informasjonsskriv og samtykkeerklæring oppfølgingsintervju

Vil du delta i oppfølging av fokusgruppe intervju om sosiale medier?

Vi trenger din hjelp, og i dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse betyr.

Formål Formålet er å finne ut hvordan sosiale medier brukes av ungdom med krysskulturell bakgrunn. Kan sosiale medier brukes positivt og gi bedre hverdagsliv? Kan vi sammen finne forslag til hvordan sosiale medier kan bli bedre å bruke?

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet? Høgskulen på Vestlandet (HVL) ved Rita Agdal.

Hva innebærer det for deg å delta? Vi vil lære mer om hvordan sosiale medier oppleves. Hva er bra og hva kan være vanskelig? Møtet varer i omtrent to timer. Vi gjør gjerne lydopptak, men kan også ta notater.

Hvorfor får du invitasjon til å delta? Fordi du er 16-26 år og har krysskulturell bakgrunn.

Det er frivillig å delta Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger. Når vi skriver ned hva som ble sagt forandrer vi alle navn. Vi behandler opplysningene i samsvar med personvernregelverket. Informasjon lagres på en forskningsserver.

Dine rettigheter. Du har rett til innsyn i personopplysninger som er registrert om deg, og å få rettet eller slettet dem, eller få kopi av opplysninger. Du kan klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av personopplysninger. Vi lagrer bare kontaktinformasjon midlertidig og du blir anonym når vi skriver om prosjektet.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg? Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke. På oppdrag fra Høgskulen på Vestlandet har Norsk senter for forskningsdata AS (NSD) vurdert at behandlingen av personopplysninger samsvarer med personvernregelverket.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Dataoppbevaring skal etter planen avsluttes 31.12.2023.

Hvor kan jeg finne ut mer eller benytte meg av mine rettigheter? Ta kontakt med:

Høgskulen på Vestlandet ved Rita Agdal riag@hvl.no telefon 934 15 525

Vårt personvernombud: personvernombud@hvl.no telefon 5530 1031

NSD/Norsk senter for forskningsdata AS, på epost: personvernombudet@nsd.no, telefon: 55 58 21 17

Med vennlig hilsen
Rita Agdal Prosjektansvarlig

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Bruk av sosiale medier*, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

å delta på oppfølging av fokusgruppe intervju
Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet 31.12.2023.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)